

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
кафедра германської філології та перекладу

«БАВАРСЬКИЙ ДІАЛЕКТ:
ЙОГО ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВЖИВАННЯ
(НА ПРИКЛАДІ ОНЛАЙН-ПРЕСИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ
FACEBOOK)»

Кваліфікаційна робота освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4-го курсу освітньої програми
«Німецька філологія та переклад, англійська мова»,
спеціальність – 035.043 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька»

Уткіної Катерини Дмитрівни

Науковий керівник:

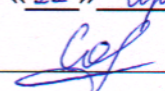
к. і. н., доц. Опанасенко О.І.

«Допущено до захисту»

Протокол засідання

кафедри германської філології та перекладу

протокол № 12 від «11» червня 2024 року

завідувач кафедри

к.філол.н., доц. Олександр СТАСЮК

КИЇВ - 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. БАВАРСЬКИЙ ДІАЛЕКТ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА СТАНОВЛЕННЯ.....	10
1.1. <i>Визначення «діалекту» та його характеристика.....</i>	10
1.2. <i>Поняття «баварського діалекту».....</i>	12
1.3. <i>Географія поширення баварського діалекту.....</i>	12
1.4. <i>Відмінності між термінами «Bayrisch» та «Bairisch».....</i>	14
1.5. <i>Історичний контекст формування баварського діалекту.....</i>	14
1.5.1. <i>Передумови виникнення.....</i>	14
1.5.2. <i>Основні віхи розвитку.....</i>	15
1.6. <i>Тенденції вживання баварського діалекту на сучасному етапі.....</i>	18
1.6.1. <i>Аспект ідентичності та самоідентифікації баварців.....</i>	18
1.6.2. <i>Вживання.....</i>	20
<i>Висновок до розділу 1:.....</i>	21
РОЗДІЛ 2. БАВАРСЬКИЙ ДІАЛЕКТ: МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ.....	23
2.1. <i>Фонетичні.....</i>	23
2.2. <i>Лексичні.....</i>	24
2.3. <i>Морфологічно-синтаксичні.....</i>	25
2.4. <i>Відмінності у субдіалектах.....</i>	26
2.5. <i>«Boarisch»: окрема мова чи діалект.....</i>	29
<i>Висновок до розділу 2:.....</i>	30

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЖИВАННЯ БАВАРСЬКОГО ДІАЛЕКТУ В ОНЛАЙН-ПРЕСІ ТА СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ FACEBOOK.....	31
3.1. <i>Характеристика проведеного дослідження.....</i>	31
3.2. <i>Опис дослідження вживання баварського діалекту в онлайн-пресі.....</i>	32
3.3. <i>Опис дослідження вживання баварського діалекту в соцмережі.....</i>	33
3.3.1. Facebook.....	33
3.4. <i>Характеристика обраної онлайн-преси.....</i>	34
3.4.1. SZ.....	34
3.4.2. Merkur.....	35
3.4.3. Mittelbayerische Zeitung.....	35
3.4.4. TZ.....	35
3.4.5. Nordbayern.....	35
3.4.6. Münchner Abendzeitung.....	36
3.4.7. Frankenpost.....	36
3.5. <i>Приклади вживання баварського діалекту в онлайн-пресі.....</i>	36
3.5.1. Аналіз даних, зібраних в онлайн-пресі:.....	41
3.6. <i>Приклади вживання баварського діалекту в мережі Facebook:.....</i>	42
3.6.1. Аналіз даних, зібраних в соціальній мережі Facebook:.....	46
<i>Висновок до практичного розділу:.....</i>	46
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	59

Анотація:

Бакалаврська робота присвячена дослідженню баварського діалекту німецької мови та сучасних тенденцій його вживання на прикладі засобів онлайн-преси та соціальної мережі Facebook.

Актуальність дослідження обумовлена унікальним становищем баварського діалекту з-поміж інших територіальних варіацій німецької мови. Об'єктом дослідження слугує баварський діалект німецької мови. Предметом дослідження виступають теоретичні засади баварського діалекту, етапи його становлення, мовні особливості та закономірності вживання на прикладі засобів онлайн-преси і соцмережі Facebook. В ході підготовки бакалаврської роботи для вирішення поставлених завдань було використано загальнонаукові та лінгвістичні методи дослідження.

Для успішного досягнення поставленої мети в теоретичній частині наукової роботи розкрито сутність, історичний контекст і хронологію розвитку баварського діалекту, висвітлено специфіку основних фонетичних, лексичних й морфологічно-синтаксичних рис баварського діалекту, виокремлено характерний набір мовних рис його субдіалектів.

В ході практичного дослідження надано детальну характеристику сучасного вживання баварського діалекту в умовах цифрової комунікації. В результаті аналізу встановлено, що баварський діалект зберігає свою присутність серед широкої аудиторії. Аналіз даних із онлайн-преси виявив, що баварський діалект трапляється переважно у суспільно-культурних статтях локального характеру, підкреслюючи регіональний колорит. У Facebook діалект виявився популярним серед користувачів, які послуговуються ним для вираження особистісних позицій в місцевих спільнотах, що свідчить про його успішну адаптацію до сучасних форм комунікації.

Ключові слова: баварський діалект, «Boarisch», мовні особливості, цифрова комунікація.

Abstract:

The bachelor's thesis investigates the Bavarian dialect of the German language and contemporary trends in its usage, focusing on examples from online press and the social network Facebook. The relevance of the study is determined by the unique status of the Bavarian dialect among other regional variations of the German language. The object of the study is the Bavarian dialect of the German language. The subject of the study includes the theoretical foundations of the Bavarian dialect, the stages of its formation, linguistic features, and patterns of usage, using examples from online press and Facebook. General scientific and linguistic research methods were used to solve the tasks set during the preparation of the bachelor's thesis. To successfully achieve the stated goal, the theoretical part of the thesis elucidates the nature, historical context, and chronological development of the Bavarian dialect, highlights the specifics of its main phonetic, lexical, and morpho-syntactic features, and identifies the characteristic set of linguistic traits of its sub-dialects. The practical research provides a detailed characterization of the current use of the Bavarian dialect in the context of digital communication. The analysis results indicate that the Bavarian dialect maintains its presence among a broad audience. Data analysis from the online press revealed that the Bavarian dialect predominantly appears in articles of local character, emphasizing regional color. On Facebook, the dialect is popular among users who use it to express personal views in local communities, indicating its successful adaptation to modern forms of communication.

Keywords: Bavarian dialect, "Boarisch," linguistic features, digital communication.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Актуальність теми дослідження полягає в унікальних характеристиках баварського діалекту німецької мови, які включають фонетичні, морфологічні та лексичні особливості. Цей діалект зберігає низку архаїчних рис, що робить його одним з найбільш віддалених від стандартів літературної німецької мови. З понад 12 мільйонів носіїв, баварський діалект виступає найбільшою діалектною групою німецької мови, що використовується навіть за межами Вільної землі Баварія, а тому має значний вплив як лінгвістичний і культурний феномен і породжує питання про можливість його визнання лінгвістами як окремої мови [6, с. 2]. Баварський діалект не лише має мовну значимість, але й відіграє важливу роль як культурний символ, відображаючи історичну спадщину та культурні відмінності Баварії. Використання баварського діалекту сприяє збереженню ідентичності та незалежності регіону, що є важливим фактором для економічного і культурного розвитку Німеччини та Європи. Значною мірою необхідності його дослідження сприяє унікальне поєднання традиційного консерватизму баварського діалекту з його відкритістю до інновацій.

Об'єктом дослідження є баварський діалект німецької мови.

Предметом дослідження є теоретичні засади баварського діалекту, основні етапи його становлення, його мовні особливості та тенденції вживання на прикладі онлайн-преси і соцмережі Facebook.

Мета дослідження полягає в аналізі баварського діалекту та сучасних тенденцій його вживання в онлайн-пресі та соцмережі Facebook.

Поставлена **мета** передбачає виконання таких завдань

- визначити концептуальні засади поняття «діалекту» та «баварського діалекту», зокрема, і проаналізувати його географію поширення й розвиток в історичній перспективі;

- охарактеризувати основні фонетичні, лексичні й морфологічно-синтаксичні риси баварського діалекту, виокремити характерний набір мовних рис його субдіалектів;
- окреслити головні тенденції та контекст вживання баварського діалекту на сучасному етапі цифрової комунікації і з'ясувати, чи може він вважатися окремою мовою;
- проаналізувати особливості сучасного вживання баварського діалекту на конкретних прикладах з онлайн-преси і соцмережі Facebook та виокремити сучасні тенденції його вживання;
- встановити переважний тематичний і лексичний контекст вживання баварського діалекту в засобах онлайн-преси;
- дослідити тематичну, територіальну та демографічну специфіку використання баварського діалекту в соціальній мережі Facebook.

Матеріалом дослідження слугувало широке коло джерел документального, фактографічного і бібліографічного характеру. Праця спирається на теоретичні засади баварського діалекту, що розглядаються у працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Першим дослідником, який зацікавився баварським діалектом був Йоган Андреас Шмеллер [52], який у ХІХ столітті видав баварський словник, що складався з чотирьох томів. Досліджували баварський діалект К. Кляйнмайєр [36], П. Візінгер [67], Р. фон Мут [63] та ін. [6, с. 2]. Центральною для дослідження є праця Людвіга Зегетнера, який зробив вагомий внесок у вивчення діалекту, а саме детально описав особливості баварського діалекту, історію його розвитку та граматику [69].

Для практичної частини дослідження було залучено низку німецьких новинних порталів і видань: “Süddeutsche Zeitung”, “Merkur”, “Mittelbayerische Zeitung”, “TZ”, “Nordbayern”, “Münchner Abendzeitung”, “Frankenpost”.

Конкретні приклади сьогоденного вживання баварського діалекту було отримано з соціальної мережі Facebook.

Методика дослідження. В ході підготовки бакалаврської роботи для вирішення поставлених завдань було використано загальнонаукові та лінгвістичні методи дослідження.

На основі методу аналізу та синтезу визначено концептуальні засади поняття «діалекту» та «баварського діалекту», зокрема, на основі історичного та діакронічного методів – проаналізовано контекст формування баварського діалекту та основні віхи його розвитку. Методи узагальнення та систематизації стали основою дослідження мовних особливостей баварського діалекту. Аналітичний метод дав можливість проаналізувати низку морфологічних та фонетичних особливостей діалекту. Метод спостереження було використано у практичній частині для збирання первинної інформації, а саме конкретних прикладів вживання баварського діалекту, з засобів онлайн-преси та соцмережі Facebook. Індукцію та синхронічний метод було застосовано для виокремлення сучасних тенденції вживання баварського діалекту.

Наукова новизна дослідження полягає в аналізі найактуальніших даних, датованих переважно 2024 роком, що дозволяє продемонструвати сучасне вживання баварського діалекту в медіа та соціальних мережах, відображаючи як культурні, так і регіональні особливості.

Теоретичне значення дослідження виявляється в тому, що воно збагачує наявні знання про баварський діалект та його особливості. Воно також підкреслює значення баварського діалекту як важливого елементу культурної ідентичності його носіїв, що важливо для мовознавства, соціолінгвістики та культурної антропології.

Практичне значення дослідження виражається у користі його результатів для лінгвістів, соціологів, антропологів, діалектологів німецької

мови та всіх, хто цікавиться вивченням, розвитком і збереженням діалектів у сучасному світі.

Структура роботи: бакалаврська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У **вступі** здійснено обґрунтування теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання роботи, проведено аналіз використаних джерел і літератури, пояснено методику дослідження, розкрито структуру праці.

Основна частина праці складається з трьох розділів.

У першому розділі **«Баварський діалект: теоретичні засади та становлення»** окреслено концептуальні засади поняття «діалекту» та «баварського діалекту», зокрема, проаналізовано його географію поширення, простежено основні віхи та тенденції його розвитку в історичній перспективі;

У другому розділі **«Баварський діалект: мовні особливості»** розкрито сутність основних фонетичних, лексичних й морфологічно-синтаксичних рис баварського діалекту та виокремлено характерний набір мовних рис його субдіалектів;

У третьому розділі **«Практичний аналіз особливостей вживання баварського діалекту в онлайн-пресі та соціальній мережі Facebook»** проаналізовано вживання баварського діалекту на конкретних прикладах з засобів онлайн-преси та соціальної мережі Facebook та виокремлено сучасні тенденції його вживання.

У **висновках** підбито підсумки дослідження та зроблено необхідні узагальнення. Загальний обсяг роботи становить 72 сторінки. Список інформаційних джерел містить 70 позицій.

РОЗДІЛ 1. БАВАРСЬКИЙ ДІАЛЕКТ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА СТАНОВЛЕННЯ

1.1. Визначення «діалекту» та його характеристика

Перш ніж перейти до безпосереднього аналізу баварського діалекту, доцільно окреслити власне поняття «діалекту». Словник української мови визначає діалект як «місцевий різновид національної мови» [10].

Характерні риси діалекту виділив мовознавець Б. В. Кобилянський у своїй фундаментальній праці «Діалект та літературна мова». Лінгвіст зазначає, що діалекти зазвичай формуються під впливом географічних, соціальних та історичних чинників і, як правило, містять регіональний колорит. Таким чином, діалекти є продуктом історичного розвитку, проте вони підпорядковуються загальнонародній мові, яка залишається спільною ознакою народу. Слід зазначити, що особливістю діалекту на фонетичному рівні є вимова тих звуків, які в літературному варіанті взагалі не вимовляються, або ж, навпаки, їх опускання. Крім цього, діалекти мають власну граматичну будову і свій словниковий фонд. Як правило, кожен народ має свій діалект, який постійно розвивається на лексико-семантичному, фонетичному та граматичному рівнях, внаслідок чого встановлюються нові мовленнєві норми та їх варіативність.

Однак, не завжди діалекти мають потенціал стати самостійними мовами. Цьому аспекту Б. В. Кобилянський приділяє особливу увагу, оскільки проблематика диференціації діалекту і мови є релевантною при дослідженні будь-якого діалекту. Це зумовлено тим, що деякі діалекти можуть в певних історичних умовах дати початок утворенню окремих самостійних мов, хоча, слід зауважити, що такий розвиток подій є можливим, як правило, лише у випадку розпаду єдиної загальнонародної мови [5, с. 13].

1.2. Поняття «баварського діалекту»

Баварський діалект німецької мови (нім. - Bairisch, бавар. - Boarisch) належить до групи верхньонімецьких діалектів, які охоплюють територію південної частини Німеччини. Цим діалектом послуговуються також і за межами Вільної землі Баварія [8, с.84]. Зокрема, баварський діалект охоплює значну частину Австрії, що обумовлено поширенням баварської колонізації у VII-XI ст. на долини річки Дунай, та сусідні приальпійські землі. З огляду на це, баварський діалект відомий також як австрійсько-баварський діалект (Bairisch-Österreichisch) [8, с. 85]. Баварський діалект має значні відмінності від стандартної німецької мови, що проявляються у фонетиці, морфології та лексиці. Зберігши багато архаїчних рис, він вважається унікальним та одним з найбільш віддалених від стандартної німецької мови діалектів [3, с. 7].

Як і будь-який діалект, «*Bairisch*» має свою історію розвитку, особливості та характерні риси територіального поширення [8, с. 84-85]. Окрім цього, баварський діалект є також предметом дискусій стосовно того, чи можна його вважати окремою мовою. Така наукова полеміка притаманна вивченню багатьох діалектів. Наступні підрозділи буде присвячено розгляду окреслених аспектів баварського діалекту.

1.3. Географія поширення баварського діалекту

З більш ніж 12 мільйонами носіїв баварський діалект формує найбільшу область використання діалекту на всій території застосування німецької мови [6, с. 2]. Аналізуючи ореол поширення баварської мови, варто взяти до уваги, що баварським діалектом послуговуються не тільки в Баварії, а в самій Баварії розмовляють не лише баварською [20, с. 89].

Так, на території однієї лише Баварії розповсюджено понад 60 різноманітних говірок. Їх поділяють на три великі групи, як-от:

- 1) власне баварський діалект, яким говорять мешканці Верхньої і Нижньої Баварії та Верхнього Пфальцу;
- 2) швабський діалект, що належить до швабсько-алеманської мовної групи і що його використовують баварські шваби - мешканці району Швабія на кордоні Баварії та федеральної землі Баден-Вюртемберг;
- 3) східно-франкський діалект, що вживається у Верхній, Нижній і Середній Франконії [9, с. 836].

Разом з тим, неможливо говорити про єдиний та цілісний баварський діалект вже хоча б тому, що в лише в Вільній землі Баварія існує три його види з характерними мовними ознаками:

- 1) Північно-баварський діалект (Nordbairisch) - поширений на північному сході федеральної землі Баварія в окрузі Верхній Пфальц, на південному сході Верхньої та Середньої Франконії;
- 2) Середньо-баварський діалект (Mittelbairisch) - вживаний на півдні і південному сході федеральної землі Баварія (в округах Верхня Баварія і Нижня Баварія, на півдні Верхнього Пфальца);
- 3) Південно-баварський (Südbairisch) - розповсюджений на південному заході федеральної землі Баварія (округ Швабія) [6, с. 2-3].

Варто також зазначити, що крім трьох адміністративних округів: Верхнього Пфальцу, Верхньої Баварії, Нижньої Баварії та прилеглих до них територій у бік Верхньої Франконії, Середньої Франконії та Швабії, де послуговуються баварським діалектом, він вживається також і за межами Вільної землі Баварія.

Так, середньо-баварським діалектом користуються також в Австрії (Верхня Австрія, Нижня Австрія, Зальцбург, Бургенланд, північ Штирії і Тіролю - крім Форарльберга, де переважає алеманське наріччя), а південно-баварський діалект вживається в південній Австрії (Штирія, Каринтія, Тіроль) і Італії (в архаїчному варіанті в автономній провінції Больцано-Боцен - Південний Тіроль

у регіоні Трентіно - Альто-Адідже) [12, с. 5]. Поширеним він є і в декількох областях Швейцарії і в Шопроні Угорщини.

Таким чином, баварський діалект, що охоплює райони німецької Баварії на схід від Леха, більшу частину Австрії, Італію та Швейцарію, формує найбільшу німецьку діалектну групу [66, с. 837-838].

1.4. Відмінності між термінами «*Bayrisch*» та «*Bairisch*»

В контексті окреслення теоретичних засад баварського діалекту важливо диференціювати терміни «*Bayerisch*» та «*Bairisch*», які часто помилково використовуються як синоніми. Українською обидва прикметники перекладаються як «баварський», проте позначають принципово різні поняття. Так, термін «*Bairisch*» стосується власне баварського діалекту та специфічних рис культури мешканців Баварії. Тим часом, прикметник «*Bayerisch*» містить у собі історичний, географічний та політичний відтінки. Останній виступає збірним означенням для низки регіональних особливостей території Вільної землі Баварії, у яких чітко простежуються унікальні локалізовані ознаки. Вважається, що термін «*Bayerisch*» завдячує своїм існуванням королю Людвігу I (1786-1868). Ймовірно, захоплення короля Грецією спонукало його запозичити літеру «у» до німецького алфавіту [53, с. 137].

Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що «*Bayerisch*» є більш широким географічно-політичним терміном, тоді як «*Bairisch*» має радше вузьке значення та використовується для позначення лінгвістично-культурних аспектів [69, с. 14]. Для цієї бакалаврської роботи саме термін «*Bairisch*» є релевантним для аналізу різноманітних аспектів та вживання баварського діалекту. Окремо варто зауважити, що самоназва баварського діалекту - «*Boarisch*», що зазначено в підрозділі «Поняття баварського діалекту».

1.5. Історичний контекст формування баварського діалекту

1.5.1. Передумови виникнення

Перед детальним розглядом історичного контексту формування баварського діалекту наголосимо, що історія сучасного варіанту літературної німецької мови складна, з огляду на роздробленість німецьких князівств та існування різних протодержавних утворень. Процес утворення спільної народної німецької мови тривав сотні років. На початковому етапі розвитку німецької мови мало місце різноманіття регіональних племінних діалектів. Проте фонетичні, словникові та граматичні особливості місцевих діалектів виявилися стійкими протягом всієї історії розвитку загальнонаціональної мови, істотно пояснюючи шляхи формування літературної мови і взаємини між історією мови та історією народу [3, с. 4].

Що стосується безпосередньо баварського діалекту, то його формування розпочалося ще в ранньому середньовіччі, коли германські племена заселили територію сучасної Баварії. Від самого початку народна мова, якою послуговувалися у Баварії (переважно імена та глоси, тобто окремі баварські слова, записані на полях латинських текстів, або більші збірки таких народно-латинських глосаріїв), не називалася "баварською", а "theodiscus" або "diutisc", тобто "німецькою" [14].

1.5.2. Основні віхи розвитку

Основоположною працею для нашого аналізу головних етапів розвитку баварського діалекту слугує праця Людвіга Зегетнера «Das bairische Dialektbuch». На думку мовознавця, ключовими для становлення баварського діалекту були наступні історичні періоди: *Althochdeutsch*, *Mittelhochdeutsch*, *Spätes Mittelalter*, *frühe Neuzeit* та *Neuzeit*.

Розглянемо детально найголовніші події та риси кожної з перелічених епох у контексті розвитку баварського діалекту.

Althochdeutsch. У період витоків "theodiscus" носієм письмової культури виступала церква, а єдиною письмовою мовою слугувала латина, яка використовувала римський алфавіт [69, с. 25-27]. Записувати щось народною мовою було в той час значною проблемою, оскільки в римській писемності не існувало деяких звуків. Зокрема, народна мова не містила лексем для звуків w, k, z, th, ch. Їх відсутність вважається однією з найвагоміших причин, що пояснюють, чому до 770 року практично не було записаних текстів. Так, освічені люди (переважно ченці) були твердо переконані, що народна мова не є придатною для письма. Хоча, відомо, що спроби зафіксувати тексти рідною мовою подекуди мали місце, але, зрештою, писарі, які намагалися це зробити, здавалися [69, с. 25-27]. Саме через те, що стійке співвідношення між фонемами та графемами розвивалося в староверхньонімецькій мові в довгому процесі, в ній присутні значні відхилення і коливання в написанні [14]. Згодом, наприкінці VIII століття почали з'являтися перші тексти, написані баварським діалектом, зокрема Весобрунська молитва (нім. Wessobrunner Gebet). Цей твір, виданий давньоверхньонімецькою мовою, виступає найстарішою християнською поемою німецької літератури, що дійшла до наших днів. Відтак, в аналізованому періоді саме церковні тексти є свідченням про перші письмові тексти, написані баварським діалектом. Тим часом, в інших головних центрах староверхньонімецької письмової культури (Регенсбург, Тегернзее, Пассау, Зальцбург і Мондзее) виникли місцеві писемні традиції, які ґрунтовно формували писемний діалект. [14]

Варто зазначити, що в аналізований період баварський діалект пройшов через Другий зсув приголосних, коли германські приголосні звуки p, t, k в залежності від фонетичного оточення ставали фрикативами (f, ff, s, ss, ch) або африкатами (pf, z, kch). «*Uer pist du? Uuanna quimis? Fona ueliheru lantskeffi sindos? (Хто ти? Звідки ти? З якого регіону ти приїхав?)*». На основі

наведених прикладів можна побачити риси баварського діалекту, а саме вживання *p* замість *b*, *k* замість *g*. [69, с. 27-28]

Mittelhochdeutsch. В фаховій літературі визначення цього періоду в історії є неоднозначним. За періодизацією Людвіга Зегетнера ця епоха тривала з 12-го до 13-го століття. В цей час відбулися суттєві зміни, зокрема, звукові зміни в розмовній німецькій мові, які почали також відображатися в письмі. Ненаголошені другорядні склади були ослаблені, а голосні наголошених складів почали писатися інакше. Це може проілюструвати приклад з і-умлаутом: староверхньонімецьке *guoti* стало середньовержньонімецьким *güete* і сучасним *Güte* (добро). Крім цього, в цей час німецька мова поширилася на південь і схід. Баварці оселилися в Північній Італії між Тренто, Вероною і Віченцою, де заснували громади. Там виникли так звані цимбрські мовні острови, де до сьогодні збереглася архаїчна форма баварської мови [69, с. 32-33].

Spätes Mittelalter - frühe Neuzeit. Письмове використання німецької мови значно розширилося у XIII столітті. Народна мова витіснила латинську на другий план і почала використовуватися у всіх сферах застосування письма: у законодавчих текстах, історичних записах, наукових роботах, літературі тощо. У цей період мова не зазнала значних змін.

Ранньонововержньонімецька епоха, яка тривала з 1250 до 1650 року, стала наступним важливим історичним етапом становлення баварського діалекту. В цей час з численних писемних діалектів поступово сформувалася надрегіональна письмова мова, чому сприяло винайдення друкарства [69, с. 42-44]. Важливо наголосити, що уніфікація східносередньонімецьких діалектів відбувалася не лише завдяки імператорській канцелярії в Празі за часів Карла IV і діяльності Мартіна Лютера. Так, нові дослідження засвідчують, що становлення нововержньонімецької письмової мови було результатом впливу всього верхньонімецького простору. Елементи канцелярської мови, що використовувалася в Празі, можна виявити у документах з інших міст, зокрема з

Нюрнберга, Егера та Регенсбурга. Вже в регенсбурзьких документах XIII століття помітні тенденції до єдності мови. В контексті аналізу даного історичного періоду, додамо, що значною мірою об'єднувальною роль відіграла і держава Габсбургів, сприяючи поширенню уніфікованої письмової мови від Аугсбурга до Відня, від Нюрнберга до Інсбрука, а також у середньонімецькому просторі [69, с.42-44].

Neuzeit. В епоху Нового часу завдяки винаходу книгодрукування виникло багато нових літературних творів. Особливо активний книгодрук мав місце у великих містах Баварії, таких як Нюрнберг, Аугсбург, Мюнхен, Регенсбург, Пассау, Фрайзінг та Інгольштадт. Мартін Лютер був провідником у розвитку нової літературної німецької мови, прагнучи зробити свої твори зрозумілими для всіх німців, як північних, так і південних [7]. Його німецька мова мала помітний вплив баварсько-австрійських елементів. Лютер не створював нову мову, а працював вже з наявною. Завдяки розповсюдженню його перекладу Біблії, він закріпив одну з писемних форм, яка сформувалася в східносередньонімецькому та східно-франксько-баварському просторі [69, с. 49-53].

У XVI столітті мали місце спроби систематизувати німецьку мову в граматиках, але було відсутнє чітке визначення літературної німецької мови. Спочатку намагалися закріпити мову на основі верхньосаксонсько-мейсенського діалекту, але згодом вирішили врахувати в загальноприйнятій літературній німецькій мові й південні німецькі діалекти. Обурення проти так званого нововведеного "лютеранського -e" довго не стихало (Ich sage - Ich sag, Sprache - Sprach, Name - Nam, die Leute - die Leut) [7]. Баварські вчителі були категорично проти закінчення -e в кінці дієслів. Цікаво, що в баварському діалекті ненаголошене -e, зрештою випадає. Мовний розрив між нормованою протестантською Північню та католицьким Півднем зберігається донині [69, с. 51].

1.6. Тенденції вживання баварського діалекту на сучасному етапі

1.6.1. Аспект ідентичності та самоідентифікації баварців

Можемо впевнено стверджувати, що в наш час баварський діалект виступає не лише розповсюдженим мовним явищем, але й своєрідним культурним символом. Так, він відображає історичну спадщину ареалу свого поширення і відіграє ключову роль у збереженні його культурних особливостей. Використання баварського діалекту допомагає мовцям підтримувати відчуття унікальності та незалежності. Для багатьох носіїв Bairisch діалект є частиною їхнього «Я». Він використовується не тільки у повсякденному спілкуванні, але й у святкових, ритуальних, а також у публічних заходах, підкреслюючи тісний зв'язок між мовою і особистісною ідентичністю мовців. Використання баварського діалекту в суспільстві, побуті та в місцевих засобах масової інформації сприяє формуванню відчуття громади та спільних цінностей [1].

Прикметно, що баварський діалект характеризується поєднанням традиційного консерватизму та відкритості до новацій. Пояснимо таку особливість Bairisch на прикладі специфічних соціокультурних та економічних умов, що побутують в федеральній землі Баварія.

Так, з одного боку, відкритість до новацій жителів Баварії, що послуговуються Bairisch, забезпечується економічною потужністю федеральної землі, що слугує економічним локомотивом Німеччини та всієї Європи. З найнижчим рівнем безробіття серед федеральних земель і другим за величиною обсягом ВВП, Баварія значно перевищує економічні показники багатьох країн ЄС. Тут розташовані штаб-квартири таких провідних корпорацій, як Adidas, Audi, BMW, Playmobil, Puma та Siemens, що впроваджують новітні технології та бізнес-моделі. Крім того, високі стандарти освіти в таких вищих навчальних закладах, як Технічний університет Мюнхена та Університет Людвіга-Максиміліана стимулюють науковий і технічний розвиток, а тому й

сприяють відкритості мовців Bairisch в Баварії до нового. З іншого, консерватизм носіїв баварського діалекту в Баварії зумовлений давніми культурними традиціями та релігійною спадщиною регіону. Відомо, що Баварія є найбільшою федеральною землею Німеччини, званою своїми унікальними культурними атрибутами, такими як шкіряні штани, корсети, пиво, ковбаски та всевітньо відомий Октоберфест. Мешканці Баварії успішно зберігають, плекають та поважають місцеві традиції, що опосередковано впливає і на стійкість місцевих мовних форм і структур. Релігійне життя, особливо в південних регіонах, де католицька церква має сильні позиції, утверджує традиційні цінності та робить певний внесок до консервативного характеру жителів Баварії, що спілкуються Баварським діалектом [1].

Таким чином, Bairisch в федеральній землі Баварія, гармонійно поєднує відкритість до новацій, що обумовлюється економічним та освітнім розвитком регіону, з традиційним консерватизмом, вкоріненим в культурних і релігійних традиціях Баварії, створюючи потужний фактор ідентифікації та самоідентифікації його носіїв в цій федеральній землі [1].

1.6.2. Вживання

Аналізуючи специфіку вживання баварського діалекту на сучасному етапі, доцільно зосередитися на тезі, згаданій в підрозділі «Географія поширення баварського діалекту»: всупереч поширеній думці, не кожен громадянин Баварії розмовляє діалектом. Це підтверджує низка досліджень стосовно використання *Boarisch*. В одному з них дослідники з Мюнхена провели опитування в рамках проекту «Dialekt als Sprach- und Leistungsbarriere im bayerischen Dialektgebiet» («Діалект як мовний бар'єр у діалектному регіоні Баварія»). Результати опитування виявилися наступними: всього 40,6% баварців користуються баварським діалектом; точніше, 33,8% респондентів вживають середньо-баварський діалект (Верхня і Нижня Баварія) і 6,8% опитаних активно спілкуються північно-баварським діалектом (Верхній Пфальц). 8% учасників

проекту повідомили, що послуговуються іншим діалектом, представленим в Німеччині; 2,5% опитаних запевнили, що говорять змішаними діалектами (як-от, швабсько-баварський); в той час, як 5,4% баварських респондентів ствердили, що не говорять діалектом взагалі [69, с. 156].

Окрім цього, опитаним жителям Баварії було запропоновано оцінити якість мови, що вони нею користуються, за п'ятирівневою шкалою від «чистої літературної німецької мови» до «значного використання діалекту». З'ясувалося, що тільки 35% корінних баварців послуговують суто діалектом, а 34% використовують регіональний діалект (регіолект), що засвідчило, що загалом лише 69% респондентів спілкуються нелітературною німецькою мовою [69, с. 156].

Доцільно зазначити, що частота використання мовцями діалекту залежить від різних чинників, таких як: стать, вік або професія. Жінки, як правило, є більш комунікабельними і схильні бути мовно прогресивними, тому вони частіше використовують діалект, але водночас за певних умов і обставин можуть висловлюватися консервативно. Молодь, в більшості своїй, гнучка та мобільна, тому має справу з великою кількістю діалектів, через що чистота основного вживаного нею діалекту перебуває під загрозою. Специфіка професії та рівень освіти також впливає на використання мовцями діалекту. Наприклад, вчителі перебувають на першому місці серед професій, що найменше використовують діалект, що пояснюється вимогою використання літературної німецької мови в школах.

В контексті дослідження специфіки сьогоденного вживання баварського діалекту нами також було з'ясовано, що *Boarisch* класифікується як вразливий згідно з «Атласом світових мов, що перебувають під загрозою» від ЮНЕСКО [42, с. 15]. Це означає, що хоча, баварський діалект має відносно велику кількість носіїв, і, як правило, передається молодшим поколінням у значній частині регіону, але він не використовується в галузях на кшталт управління

або освіти, що опосередковано ставить під загрозу його стабільне використання і в повсякденному житті, та гіпотетично може вплинути на його збереження у майбутньому [49, с. 208].

Висновок до розділу 1:

В першому розділі розглянуто сутність та еволюцію баварського діалекту, який відіграє значну роль у культурному та лінгвістичному різноманітті німецької мови. Вивчення баварського діалекту розкриває його глибокі історичні корені, які починаються ще з раннього середньовіччя, коли германські племена заселили територію сучасної Баварії, впливаючи на лінгвістичний ландшафт регіону. Резюмуючи основні тези з історії баварського діалекту, прослідковуємо таку хронологію його розвитку. У найдавніший період *Althochdeutsch* відбувається формування основних рис баварського діалекту під впливом германських племен і латини. Виникають перші писемні пам'ятки баварською, що включають релігійні тексти та документи. У наступний період *Mittelhochdeutsch* продовжується подальший розвиток баварського діалекту під впливом культурних і політичних змін. Зростає роль баварської мови в літературі та адміністрації. Крім того, формуються чіткіші діалектні зони. На зламі Середньовіччя і ранньомодерного періоду *Spätes Mittelalter, Frühe Neuzeit* на літературу та культуру, розвиток писемного баварського діалекту істотно впливає Ренесанс. *Boarisch* з'являється в друкованих книгах і літературних творах. У Новітній період *Neuzeit* завершується стандартизація німецької мови та поділ на діалекти, включаючи баварський. Продовжується розвиток баварського діалекту в літературі, мистецтві та усному повсякденному мовленні. З понад 12 мільйонами носіїв, які використовують баварський діалект як основний спосіб спілкування в регіоні та за його межами, він займає найбільшу область використання серед німецьких діалектів. Цей діалект виступає не лише мовним варіантом літературної німецької, але й важливим

культурним елементом, що відіграє ключову роль у формуванні регіональної ідентичності.

РОЗДІЛ 2. БАВАРСЬКИЙ ДІАЛЕКТ: МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ

2.1. Фонетичні

Баварському діалекту приманна низка унікальних фонетичних особливостей, які відрізняють його від стандартної німецької мови та інших діалектів. Нижче подано перелік цих особливостей:

- Пом'якшення вимови твердих приголосних p, t, k (Bäda - Peter, Disch - Tisch);
- Пом'якшення вимови м'яких приголосних в середині слова між голосними (Kaiwe - Kälbchen, Loawe - Laib);
- Перехід поєднання букв sp в schp, а st в schd на початку слова (Schpiel - Spiel, Schdadt - Stadt)
- Вимова r після голосних, насамперед e, i, як ea або ia (Beag - Berg, Wiart - Wirt);
- Вокалізація звуку l після голосних заднього ряду a, o або u (Soidad - Soldat, Schui - Schule);
- Зміна дифтонгу ei на oa (Schdoa - Stein, Loadda - Leiter). Винятками слугують присвійні займенники mein, dein, в яких дифтонг залишається незмінним - mai, dai;
- Зміна голосних i, u, ü на ia (Krieg - Griag), u - на ua (Wut - Wuad), а, ü на ia (Brüder - Briada);
- Відсутність умлауту перед буквосполученнями ck, tz, pf (Bruggn - Brücke, hupfa - hüpfen);

- Зникнення назальних звуків в кінці слова після голосних звуків (schön - sche, klein - gloa, Mann - Mo) [6, с. 4];
- Редукування префіксу ge- перед довгими звуками (голосні, m, n, r, l, h, v, f, s) (gearbeitet - gabad, gemacht - gmachd), в тому числі в іменниках, прикметниках і прислівниках (Gesicht - Gsichd, gesund - gsund);
- Зникнення префіксу ge- перед звуками p, t, k, b, d, g (gekocht - kochd, getan - doa, geliebt - blim);
- Скорочення голосного -e в суфіксі -en, зникнення проривно-вибухових звуків b, d, g за їх наявності (wir geben - mia gem, wir legen - mia leng, wir baden - mia bon);
- Збереження голосного після носових звуків зі зміною на -a (в окремих випадках на -ga) (wir schwimmen - mia schwimma, wir gehen - mia genga);
- Вокалізація приголосного звуку r та вимова його як a (Vater - Foda, Mutter - Muada, Bruder - Bruada);
- Повна вокалізація звуку l після голосних заднього ряду a, o, u (Soldat - Soidad, er soll - ea soi, Tulpe - Duibbn,) та голосних переднього ряду i, e (Milch - Muich, viel - fui, Brille - Bruin, schnell - schnei);
- Відсутність іменників із закінченням -e (Nase - Nosn, Strasse - Strass, Suppe - Subbn) [9, с. 836].

2.2. Лексичні

Окрім вищенаведених фонетичних ознак, баварський мовний простір і баварський діалект, зокрема, характеризується низкою лексико-семантичних особливостей.

По-перше, деякі лексичні одиниці, які у стандартній німецькій мові мають певне значення, в баварському діалекті можуть означати зовсім інше. Наприклад: "*mit Fleiß*" у баварському діалекті означає "з повним наміром", "*Kasten*" – "шафа", "*die Leute*" – "ближчі родичі, батьки", "*Dirn*" – "служниця", відповідно [18, с. 111].

По-друге, в баварському діалекті існує низка унікальних слів, як-от: *aft?* (*oftad*) - *dann, anschließend, danach*'; *Budel/Ladenbudel* - *,Ladentisch*'; *Ertag* (*Irta, lada*) - *,Dienstag*'; *es und enk* - *,ihr' und ,euch*'; *Kirchtag* (*Kirta, Kiada*) - *,Kirchweihfest*'; *Rauchfang* - *,Kamin*'; *Rogel* - *Tüte, Plastiktüte*'; *Scher* - *,Maulwurf*'; *Zecker* (*Zega*) - *,Tragekorb*'. Деякі з цих слів майже зникли з повсякденного вжитку. Інші ж, навпаки, поширилися далеко за межі баварського діалекту, як-от "*aper*" (безсніжний), "*Bussi*" (поцілунок) та "*Maut*" (мито) [18, с. 111].

Окрім цього, баварський діалект вирізняється наявністю унікальних форм привітання і прощання, як-от: *Servus!*, *Griafß God!*, *Pfia God!*, *Griafß Eana!*, (*af*) *Widaschaung!*, *Gua (d) Moang!*, *Guan' Amd!*, *Guade Nächt / guad ' Nacht!* відповідних форм стандартної німецької мови, *Hallo!*, *Grüß euch!*, *Guten Tag!*, *Grüß Gott!*, *Auf Wiedersehen!*, *Guten Morgen !*, *Guten Abend!*, *Gute Nacht!*

Також баварському діалекту притаманна наявність специфічної зменшувальної форми у власних імен: *Adolf*, *Adalbert*, *Anderl*, *Ande / i*, *Anda* (*Andreas*); *Dama*, *Damal*, *Douma* (*Thomas*); *Lugg*, *Lugge / i*, *Wickerl* (*Ludwig*); *Lugge* (*Lukas*); *Annerl*, *Anne / i* (*Anna*); *Äv*, *Äva*, *Äve* (*Eva*); *Fanny*, *Fannerl*, *Fane / i*, *Franzi* (*Franziska*); *Gitte / i* (*Brigitte, Birgit*); *Kate / i*, *Katl*, *Katerl*, *Katei* (*Katrin*). Хоча, варто зауважити, що такі варіації використовуються сьогодні передусім в сільській місцевості баварського мовного простору, тоді як в офіційних

документах прийнято вживати стандартні форми імен. Часто для утворення зменшувально-пестливої форми слів вживається суфікс *-l*. *Das Rad* (колесо) – баварською буде [radl ']. А *das Blatt* (лист) буде [blatl '] – пояснює лінгвіст Бернхард Штер [9, с. 837].

Для баварського діалекту характерною є також зміна граматичного роду іменника, який йому притаманний у стандартній німецькій мові. Прикладами лексичних одиниць, що ілюструють ці зміни, можуть слугувати: *das Cola* (*die Cola*), *die Husten* (*der Husten*), *der Ratz* (*die Ratte*), *die Schoß* (*der Schoß*), *das Tunell* (*der Tunnel*), *das Honig* (*der Honig*) [18, с. 111].

2.3. Морфологічно-синтаксичні

В галузі морфології та синтаксису баварської мови особливо помітними є майже повна відсутність претериту як розповідного минулого часу (його функцію виконує перфект) та відхилення у дієслівній флексії. Наприклад, у багатьох частинах Нижньої Баварії кажуть: 1. Pers. Pl. "*mia kàfta*" (*ми купуємо*), 2. Pers. Pl. "*es kàfts*" (*ви купуєте*), 3. Pers. Pl. "*se kàfand*" (*вони купують*). Порядок слів у підрядних реченнях та у випадку багатокomпонентних присудків (наприклад, при порядку в реченні схеми Hilfsverb-Modalverb-Partizip II) частково відрізняється від стандартної мови [18, с. 111].

Оскільки на сході, південному сході та півдні баварській діалект межує зі слов'янськими та романськими мовами, а також угорською, в нього було запозичено з них чимало слів та граматичних структур. Наприклад, зі слов'янських мов було запозичено слово "*Kren*" (*хрін*), а в говірках Баварського Лісу зустрічаються такі слова слов'янського походження, як "*Dowanikl*" (*Steinpilz*, білий гриб), "*Pumperral*" (*Löwenzahn*, кульбаба), "*Schalupm/Khalupm*" (*heruntergekommenes Haus*, зруйнований будинок), "*Woia*" (*Leitseil des Fuhrmanns*, ремінь візника).

Романське походження мають звороти для підрядних речень, наприклад: "*Der Mann/Die Frau/Das Kind, der/de/des wo dort gestanden ist*" (Чоловік/Жінка/Дитина, який/яка/яке там стояв/стояла/стояло). Ці двочленні, дисконтинуальні відносні займенники, ймовірно, проникли в баварський діалект з північно-італійських діалектів. У лексиці прикладами романських запозичень є слова "*Fatschenkindl*" (дитина в пелюшках) та "*Gschpusi*" (коханець/коханка) [18, с. 111].

2.4. Відмінності у субдіалектах

Як було зазначено вище, сучасний баварський діалект поділяється на субдіалекти, а саме: північно-баварський, середньо-баварський та південно-баварський. Кожен з них вирізняється характерним набором унікальних мовних рис. Так, північно-баварський субдіалект (Nordbairisch), характеризується певними фонетичними особливостями, які відрізняють його від інших баварських діалектів, зокрема зміною деяких голосних звуків. Середньо-баварський субдіалект (Mittelbairisch) має свої унікальні лексичні елементи та фразеологізми, які відображають культурні та історичні особливості регіону. У свою чергу, південно-баварський субдіалект (Südbairisch), який поширюється в тому числі на частину австрійських Альп, має чітко виражені інтонаційні та фонетичні особливості. Він містить слова та вирази, які не вживаються в інших баварських діалектах, відображаючи специфіку альпійського способу життя. [18, с. 110]

Розглянемо детально характерні риси цих субдіалектів.

Північно-баварському діалекту притаманна низка таких фонетичних особливостей:

- 1) Система дифтонгів та дифтонгоризована система довгих голосних â, ô, ê та œ. Літературній німецькій мові властива монофтонгізація (*Brief, Shaf,*

- Schnee, böse, Bub*), тоді як північно-баварський діалект характеризується дифтонгізацією (*Breif, Schouf, Schnej, bejs, Bou*);
- 2) Збереження поствокального l, що звучить як голосний: *Wòld (Wald), Göld (Geld), vül/vul (viel), Hulz/Holz (Holz)*;
 - 3) Пом'якшений звук g всередині та в кінці слова до ch. Наприклад: *Weg → Weech, mager → moocher, richtig → richtich*;
 - 4) Вокалізований "r", який утворює трифтонги. Наприклад: *Òua (Ohr), Schnoua (Schnur), umkèjan (umkehren)*;
 - 5) Підйом голосних e та o до i та u. Наприклад: *Vuugl i Viigl, Voogl i (Veegl) - нім. Vogel i Vögel*;
 - 6) Випадаючий дифтонг «uo»: *Brouda - Bruder (брат), Khou - Kuh, (корова), Khoucha - Kuchen (пиріг)*. [6, с. 3-4].

Лексичний склад північно-баварського діалекту консервативний: наприклад, в ньому зберігаються такі слова як *Mädlein (Moidl), Himbeere, Tote* («хрещена мати») замість середньо-баварських новотворів *Dirndl, Hohlbeere, Godn*. Такі нововведення, як середньо-баварська вокалізація, також не мають місця в цьому субдіалекті баварської [14].

Середньо-баварський діалект вирізняється такими характерними рисами:

- 1) Уподібнення звуків p, t, k до b, d, g (*Bèch, Dâg, Gnechd - Pech, Tag, Knecht*);
- 2) Випадання звуку n з паралельною назалізацією (*kôô - kann; Môô - Mann*);
- 3) Зміна дифтонгу oa на â (*hoaf, hoazn = hâf, hâzn*);
- 4) Вокалізація звуку r: *fâr, hart, hårt, hirt*;
- 5) На східному кордоні середньо-баварського діалекту, у Вайнфіртелі і Бургенланді поширений діалект „Ui-Mundart", в якому фігурує старо-баварський дифтонг ui. Наприклад: *Bruida, guit; wui, schbuin*;
- 6) Використання дифтонгу oe замість довгого «o». Наприклад: *reot, greoß, Breot = root, grooß, Broot*;

- 7) Вживання дифтонгу öi замість ü. Наприклад: *vöi - viel, schböin - spielen*;
- 8) У частині Верхньої і Нижньої Баварії поширений дифтонг ej. Наприклад: *vej, schbejn* [18, с. 110];
- 9) Рідко відбувається вокалізація після голосного, коли приголосний l перетворювався б на голосний або зливався б з попереднім один. У Нижній Баварії та Верхній Баварії *vei zvei Gfei* або *vui zvui Gfui* («забагато почуттів»), у центральній баварській частині Австрії та в невеликій смужці на південному сході Нижньої Баварії це переважно (*vi zvi Gfi* або *vü zvü Gfü*);
- 10) Вокалізація після поствокального -l, зазвичай до i: *håitn* «halten», *Stui* для «Stuhl». [6, с. 4]

Південно-баварський діалект (тірольський, каринтійський)

вирізняється такими характерними рисами:

- 1) Сильна африкатизація та вимова st у середині слова як scht („*Bisch(t) nobei Troscht?*“) в тірольському діалекті;
- 2) Заміна дифтонгом ei дифтонгу oa („*hoafisch's*“ = *es ist heiß*);
- 3) Відсутність вокалізації r та l (*Mülch*);
- 4) Розрізнення глухих і дзвінких приголосних (звук k в Каринтії, частині Тіролю і в Зальцбурзі стає африкатом kch (*Kchlea - Klee, Kchnecht - Knecht*);
- 5) Розрізнення сильних і слабких звуків: *Dâch i Tåg*;
- 6) Голосні ou та öü (*ould* замість *alt*, *Öülfban* замість *Elfenbein*);
- 7) Збереження приголосної l після голосної, що робить південно-баварський діалект схожим радше на північно-баварський, ніж на середньо-баварський.

Південно-баварський діалект подібно до північно-баварського також є досить консервативним. На відміну від середньо-баварського діалекту не надто вирізняється вокалізацією. [6, с. 4-5]

2.5. «*Boarisch*»: окрема мова чи діалект

Як вже було зазначено вище, баварський діалект є одним з найвіддаленіших від стандартної німецької мови діалектів. Цей факт дає підстави для дискусії, чи може цей діалект вважатися окремою мовою. Для прикладу, лінгвіст Ентоні Р. Роулі у назві своєї статті ставить риторичне питання «*Bavarian: Successful Dialect or Failed Language?*» [48]. Так, мовознавці вважають, що суто з лінгвістичної точки зору, специфічні характеристики баварської, на відміну від стандартної німецької, настільки виражені, що вони були б достатніми для надання їй статусу окремої мови. Зокрема, цю думку поділяє і швейцарський лінгвіст Роберт Гіндерлінг (1984), [34, с. 63] який також порівнює відмінності між різними мовами і робить висновок, що різниця між баварською та стандартною німецькою більша, ніж, приміром, між данською та шведською чи чеською та словацькою [29, с. 312].

Лінгвістична відстань до стандарту була б достатньою, щоб набути статусу мови для *Boarisch*. Проте це питання ніколи не обговорювалося. Коли Німецький Парламент ратифікував у 1998 році «Європейську хартію регіональних мов або мов меншин», в список регіональних мов було включено тільки нижньо-німецький, а не баварський діалект [2]. З Баварії не було отримано жодних заперечень, адже баварська громадськість сприймає *Boarisch* як діалект німецької, а не як окрему мову. Наприклад, у словнику баварських регіоналізмів Людвіга Зебетнера, автор чітко зазначає: «*Bairisch ist deutsch*» - «*Boarisch* є німецькою мовою». [68, с. 16]

Висновок до розділу 2:

Баварський діалект є відображенням культурної самобутності своїх мовців і має значні відмінності у фонетиці, морфології та лексиці, що віддаляють його від стандартів літературної німецької мови. У фонетиці

баварського діалекту спостерігається пом'якшення звуків, зміни у вживанні дифтонгів, вокалізація, а також відсутність деяких звуків, характерних для стандартної німецької. Лексика діалекту багата на унікальні слова і фрази, які відтворюють культурні і регіональні особливості Баварії. Баварський діалект також відзначається впливом сусідніх слов'янських та романських мов через запозичення слів і граматичних структур. Окрім цього, діалект поділяється на субдіалекти: північно-баварський, середньо-баварський і південно-баварський, кожен з яких має свої унікальні мовні особливості. Попри те, що баварський діалект має підстави вважатися окремою мовою, з огляду на згадані мовні особливості, баварська громадськість сприймає *Boarisch* як діалект німецької, а не як окрему мову.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЖИВАННЯ БАВАРСЬКОГО ДІАЛЕКТУ В ОНЛАЙН-ПРЕСІ ТА СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ FACEBOOK

3.1. Характеристика проведеного дослідження

У світлі глобалізації та стрімкого розвитку цифрових технологій, різновиди національних мов зазнають значних трансформацій. Баварський діалект, як одна з найяскравіших варіацій німецької мови, не є винятком. Усвідомлення особливостей сьогоденного вживання баварського діалекту німецької мови є ключовим для прогнозування ймовірних тенденцій його подальшого розвитку та своєчасного впровадження необхідних заходів мовної політики в разі виникнення такої потреби. Особливої важливості це питання набуває в контексті віднесення організацією ЮНЕСКО баварського діалекту до категорії вразливих мов.

У практичній частині праці досліджено вживання баварського діалекту в умовах цифрової комунікації на сучасному етапі.

Надання переваги засобам онлайн-преси для аналізу сучасного вживання баварського діалекту обумовлений, з одного боку, широким доступом до бази регулярно оновлюваних текстів різної тематики, що забезпечує репрезентативну вибірку для проведення практичного дослідження, з іншого боку, наявністю великої аудиторії для об'єктивної оцінки сприйняття та впливу баварського діалекту, та наданням додаткових метаданих, як-от дата публікації та категорія новини, для полегшення структурованого аналізу.

Вибір соціальної мережі Facebook для проведення практичного дослідження пояснюється великою кількістю її активних користувачів в Німеччині (щомісяця Facebook відвідують 32 мільйони користувачів, щоденно – 23 мільйони громадян ФРН) [22], охопленням широкого спектру контенту для детальнішого аналізу вживання баварського діалекту, полегшеним доступом до соціально-демографічних даних користувачів, зручністю збору даних за

допомогою пошукової системи Facebook, а, отже, спрощеним дослідженням актуального використання діалекту в природному середовищі спілкування.

Основу дослідження склали матеріали з онлайн-видань газет та новинних інтернет-порталів, а також публікації з німецькомовних спільнот соціальної мережі Facebook. Вибір джерел був обмежений ресурсами, що зосереджені в федеральній землі Баварія, де активно використовується баварський діалект, що було ключовим критерієм для відбору матеріалів. Авторський правопис було збережено.

Лексичну базу практичного дослідження становили лексичні одиниці, відібрані випадковим чином в актуальних паперових та електронних словниках баварського діалекту: *Bayerisches Wörterbuch* [51], *Bairisches Wörterbuch* [24], *Bayerisches Wörterbuch (BWB)* [15]. Для повноти дослідження були вибрані слова різної вживаності, що належать до декількох частин мови.

Під час аналізу мовних одиниць було встановлено переважний тематичний і лексичний контекст вживання баварського діалекту в засобах онлайн-преси. Також досліджено тематичну, територіальну та демографічну (зокрема, статеву) специфіку використання баварського діалекту в соціальній мережі Facebook.

Для збору первинної інформації, було використано метод спостереження. Індукція та синхронічний метод були застосовані для виявлення сучасних тенденцій вживання баварського діалекту.

3.2. Опис дослідження вживання баварського діалекту в онлайн-пресі

Для аналізу вживання баварського діалекту було відібрано наступні газети та новинні портали: “Süddeutsche Zeitung”, “Merkur”, “Mittelbayerische Zeitung”, “TZ”, “Nordbayern”, “Münchner Abendzeitung”, “Frankenpost”. Надання переваги сукупності обраних джерел обумовлено забезпеченням всебічного огляду використання баварського діалекту в різних соціальних і культурних контекстах

через унікальні характеристики кожного окремого новинного ресурсу. Так, перелік обраних джерел онлайн-преси налічує як впливові та серйозні видання, відомі своїми ґрунтовними аналітичними матеріалами і високими журналістськими стандартами (“Süddeutsche Zeitung”, “Mittelbayerische Zeitung”), так і бульварні газети, зосереджені на оприлюдненні сенсаційних новин і розважальних матеріалів (“TZ”, “Münchner Abendzeitung”), що виступають цінними джерелами для дослідження використання баварського діалекту в масовій культурі.

Завдання дослідження: встановити переважний тематичний і лексичний контекст вживання баварського діалекту в засобах онлайн-преси. Для цього виявити галузі статей, в яких матимуть місце обрані лексичні одиниці, дослідити наявність їх тлумачення літературною німецькою мови та наявність інших баварських слів.

Лексичну базу дослідження склало 14 баварських діалектизмів: з них 8 іменників (das Madl, der Goschn, der Bursch, das Gaudi, die Maß, der Spezl, der Zuagrosta, das Biesln), 2 прикметники (miad, fesch), 2 прислівники (gscheid, eini), 1 дієслово (granteln), 1 вигук (Obacht!).

Для вирішення завдання дослідження обрані лексичні одиниці було проаналізовано за наступними критеріями: «Назва статті», «Ресурс», «Дата», «Галузь», «Ключове слово», «Переклад на стандартну німецьку мову», «Значення», «Приклад», «Наявність інших елементів баварського діалекту». З метою економії в практичному розділі праці подано стислий аналіз слів. Деталі здійсненого аналізу містяться в розділі «Додатки».

3.3. Опис дослідження вживання баварського діалекту в соцмережі

3.3.1. Facebook

Завдання дослідження: дослідити тематичну, територіальну та демографічну специфіку вживання баварського діалекту в соціальній мережі

Facebook. Для цього, встановити тематику публікацій, в яких наявні обрані лексичні одиниці, визначити місце їх вживання та стать авторів дописів. Лексичну базу дослідження склало 14 слів баварського діалекту: 9 іменників (der Oachkatzlschwoaf, das Kasbladl, der Schwammerl, das Gspusi, das Bilettl, der Gottesacker, das Fassl, das Blaukraut, der Gscheithaferl), 2 дієлова (obbrennt, fetzen), 2 прислівники (amoi, anderst) та 1 прикметник (gschamig). Для вирішення завдання дослідження обрані лексичні одиниці було проаналізовано за наступними критеріями: «Автор», «Інформація про автора», «Група», «Інформація про групу», «Дата», «Місце», «Ключове слово», «Значення», «Приклад» (у випадку аналізу дописів фізичних осіб) або «Автор», «Інформація про автора», «Дата», «Місце», «Ключове слово», «Значення», «Приклад» (у випадку аналізу публікацій юридичних осіб). З метою економії в практичному розділі праці подано стислий аналіз слів. Деталі здійсненого аналізу містяться в розділі «Додатки».

3.4. Характеристика обраної онлайн-преси

Нижче надано стислий опис семи газет і новинних порталів, які було проаналізовано на предмет наявності в них баварської лексики та специфіки її вживання.

3.4.1. SZ

Ліволіберальна газета Süddeutsche Zeitung (SZ) була заснована в Мюнхені в 1945 році. На початку свого існування публікувалася тричі на тиждень, а з 19 вересня 1949 р видається щоденно. З 1947 року друкується видавництвом Süddeutsche Verlags GmbH. Має регіональні та районні видання у Фрайзінгу, Ерлінгу, Еберсберзі, Бад-Тельц-Вольфратсгаузені, Штарнберзі, Фюрстенфельдбруку та Дахау. Сьогодні SZ є найбільшою німецькою загальнонаціональною щоденною газетою за передплатою. Вона має

репутацією впливової та авторитетної газети як на національному, так і на міжнародному рівнях [59].

3.4.2. Merkur

Merkur.de — це онлайн-портал відомої газети Münchner Merkur, заснованої в 1946 році. Він поєднує місцеві новини з міжнародними, орієнтуючись на ліберально-консервативну аудиторію. Портал є одним з найпопулярніших новинних сайтів у Німеччині. Контент Merkur.de варіюється від розслідувань до актуальних місцевих, національних і міжнародних тем та спрямований на широку аудиторію [61].

3.4.3. Mittelbayerische Zeitung

Mittelbayerische Zeitung — це щоденна газета, що видається в Регенсбурзі з 23 жовтня 1945 року. Заснована політиком Карлом Фрідріхом Ессером (SPD), газета стала символом демократизації. З 2021 році Mittelbayerische Zeitung належить видавничій групі Passau (нині Mediengruppe Bayern GmbH). Газета висвітлює місцеві новини та проблеми регіону в галузях політики, економіки, культури, спорту; міжнародні події [41].

3.4.4. TZ

TZ (скорочення від "Tageszeitung") — мюнхенська бульварна газета, друкована версія якої видається з 1968 року компанією Merkur tz Redaktions GmbH & Co. Головний регіон її поширення — Мюнхен і прилеглі райони Верхньої Баварії [60]. tz.de є одним з найпопулярніших новинних сайтів у Мюнхені та Верхній Баварії. Запущений у червні 2006 року як онлайн-версія газети tz, портал став мультимедійним у лютому 2008 року. Онлайн-редакція щодня постачає новини, зосереджуючись на місцевих подіях, спорті та темах шоу-бізнесу [62].

3.4.5. Nordbayern

Nordbayern — один з найпопулярніших новинних порталів в Нюрнберзі, Середній Франконії, Верхній Франконії і Верхньому Пфальці та онлайн-проект видавництва Nürnberger Presse (VNP), Заснований у 1996 році, портал спочатку був онлайн-версією газет Nürnberger Nachrichten і Nürnberger Zeitung, але з часом став окремим брендом. Контент Nordbayern включає актуальні національні та міжнародні новини, статті про місцеві події, спортивні репортажі, подкасти та різні мультимедійні матеріали. Портал також пропонує новинний додаток, розсилки та інші сервіси для користувачів [43].

3.4.6. Münchner Abendzeitung

Münchner Abendzeitung (AZ) — щоденна бульварна газета, заснована в 1948 році Вернером Фрідманном. Вона висвітлює сенсаційні новини, містить серйозні журналістські статті, зосереджується на галузі культури. Спроби розширення Münchner Abendzeitung за межі Мюнхена не були успішними, тому газета фокусується на оприлюдненні місцевих новин.. З 2009 року AZ співпрацює з видавництвом "Süddeutscher Verlag" [11].

3.4.7. Frankenpost

Frankenpost — незалежна і позапартійна регіональна газета, що видається в м. Гоф з 1945 року. Спочатку мала монопольну позицію на ринку північної Баварії, але вже після 1949 року зіштовхнулася з конкуренцією. Завдяки стратегії фокусування на регіональних новинах і поглинанню місцевих видань змогла втримати свої позиції. Сьогодні Frankenpost має дев'ять видань з тиражем близько 65 000 примірників і охоплює північний схід Верхньої Франконії та сусідні регіони. Газета висвітлює місцеві новини передусім в галузі політики, економіки та культури [23].

3.5. Приклади вживання баварського діалекту в онлайн-пресі

1. Назва статті: "Schon untypisch für ein Madl"

Ресурс: Süddeutsche Zeitung

Галузь: Культура

Приклад: «*Schon untypisch für ein Madl*»

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: присутні в невеликій кількості [50].

2. Назва статті: „Heid hob i mir sauba de Goschn poliert“: Deutsches Ski-Ass zeigt sich völlig fertig

Ресурс: Merkur

Галузь: Спорт

Приклад: „*Heid hob i mir sauba de Goschn poliert*“

Переклад на стандартну німецьку мову: присутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні [30].

3. Назва статті: Würste füllen als Leidenschaft

Ресурс: Frankenpost

Галузь: Суспільство

Приклад: *Diese Arbeit hat mich als junger Bursch einfach interessiert.*

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні [46].

4. Назва статті: Gaudi im Zelt. Regentalfest in Ramspau beginnt morgen

Ресурс: Mittelbayerische Zeitung

Галузь: Культура

Приклад: *Gaudi im Zelt*.

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні [25].

5. Назва статті: Erlanger Bergkirchweih 2024 beginnt in wenigen Tagen - so viel kostet die Maß Bier

Ресурс: Nordbayern

Галузь: Культура

Приклад: *Erlanger Bergkirchweih 2024 beginnt in wenigen Tagen - so viel kostet die Maß Bier*

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: присутні в невеликій кількості [17].

6. Назва статті: Obacht, Fußball-Fans: Magenta-Sport-Kunden gucken bei der EM trotz Abo in die Röhre

Ресурс: TZ

Галузь: Спорт

Приклад: *Obacht, Fußball-Fans: Magenta-Sport-Kunden gucken bei der EM trotz Abo in die Röhre*

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні [44].

7. Назва статті: "Wurde ausgeladen": Regisseur Otto Retzer durfte nicht zur Beerdigung von Fritz Wepper

Ресурс: Abendzeitung München

Галузь: Культура

Приклад: *Zur Trauerfeier von Fritz Wepper durfte Otto Retzer nicht kommen – jetzt nimmt der Regisseur Abschied von seinem Spezl.*

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: присутні в невеликій кількості [28].

8. Назва статті: **Herzog Franz von Bayern feiert 90. Geburtstag: ein königlich Vergnügter!**

Ресурс: Merkur

Галузь: Культура

Приклад: *‘Der Barkeeper schaute mich an und sagte: ‚Geh eini, hock di unter die Bar, dass man di net sieht.‘*

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні [32].

9. Назва статті: **„Wahnsinn ist das“: Comedian Harry G spricht über sein Programm**

Ресурс: Merkur

Галузь: Культура

Приклад: *-Herr Stoll, immer wenn ich anfangen, zu granteln, will mir keiner zuhören – wieso bezahlen Menschen Eintritt, um Ihnen dabei zuzuschauen?*

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: присутні в невеликій кількості [64].

10. Назва статті: **FC Bayern-Star gesteht: I bin miad**

Ресурс: Süddeutsche Zeitung

Галузь: Спорт

Приклад: *FC Bayern-Star gesteht: I bin miad*

Переклад на стандартну німецьку мову: присутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: присутні в великій кількості [38].

11.Назва статті: Stets korrekt und hilfsbereit: Miesbach trauert um Ex-Stadtrat und Gebirgsschütze Jochen Stasch

Ресурс: Merkur

Галузь: Суспільство

Приклад: *Immerhin hatte er es als Zuagroasta geschafft, in der Kreisstadt nicht nur eine Heimat zu finden, sondern auch geschätzt zu werden – als Lehrer, als Stadtrat, als Gebirgsschütze.*

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні [57].

12.Назва статті: Gleich zum Start: Taxifahrer hat unschönes Erlebnis mit Wiesn-Besucher – „Sagamal, red gscheid mit mir!“

Ресурс: TZ

Галузь: Суспільство

Приклад: *Gleich zum Start: Taxifahrer hat unschönes Erlebnis mit Wiesn-Besucher – „Sagamal, red gscheid mit mir!“*

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: присутні в великій кількості [27].

13.Назва статті: Biesln am Gärtnerplatz: Die SPD setzt sich dafür ein, dass die WC-Anlage im Gärtnerplatztheater oder in der Grundschule in der Klenzestraße zugänglich gemacht wird.

Ресурс: Abendzeitung München

Галузь: Суспільство

Приклад: *Biesln am Gärtnerplatz: Die SPD setzt sich dafür ein, dass die WC-Anlage im Gärtnerplatztheater oder in der Grundschule in der Klenzestraße zugänglich gemacht wird.*

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: присутні в невеликій кількості [70].

14. Назва статті: Im Dirndl mit Gewehr: So fesch präsentiert sich Uschi Glas auf dem Oktoberfest:

Ресурс: Merkur

Галузь: Культура

Приклад: *In München ist Oktoberfest-Zeit: Auf der Theresienwiese begeistert nun auch Schauspielerin Uschi Glas im feschen Wiesn-Look und legt am Schützenstand Hand an.*

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Наявність інших елементів баварського діалекту: присутні в невеликій кількості [35].

3.5.1. Аналіз даних, зібраних в онлайн-пресі:

В ході практичного дослідження вживання баварського діалекту в засобах онлайн-преси розподіл обраної лексики склав 5 лексичних одиниць в новинному порталі „Merkur“, по 2 лексичні одиниці в онлайн-газетах „Süddeutsche Zeitung“, „TZ“, „Münchener Abendzeitung“, по 1 лексичній одиниці в виданнях „Mittelbayerische Zeitung“, „Nordbayern“, „Frankenpost“. Новини, що містили обрані елементи баварського діалекту, переважно належали до галузей

суспільства (6 джерел) і культури (6 джерел), рідше - до галузі спорту (2 джерела).

В понад половині випадків (7 джерел) окрім обраних лексичних одиниць баварського діалекту були присутні інші його елементи (найчастіше від 1 до 3 слів), в 5 джерелах інші баварські слова були відсутні, і тільки 2 засоби досліджуваної онлайн-преси засвідчили наявність великої кількості вокабуляру баварського діалекту (від 3 інших баварських слів). Втім, важливо зазначити, що одна з таких газетних статей містила цитування усної баварської мови (приклад 12), а інша - засвідчила суттєвий лінгвістичний ухил (приклад 10) В переважній більшості досліджуваних новинних джерел (12 джерел) були відсутні тлумачення обраних баварських слів, і лише в 2 джерелах вживану лексику баварського діалекту було пояснено.

3.6. Приклади вживання баварського діалекту в мережі Facebook:

1) Автор: Roland Plaum

Інформація про автора: Чоловік.

Група: Tierfotografie 1.0

Інформація про групу: Сторінка для публікації фотокарток тварин

Місце: Територіальна приналежність відсутня

Приклад: „*Oachkatzlschwoaf... Nikon D7500, Sigma 150-600 Sports, 600 mm & 1,4xExtender, 1/833 sec, F9, ISO 1600*” [45].

2) Автор: Hans Dobbler

Інформація про автора: Чоловік.

Група: Nabburg sagt JA zu neuen Projekten

Інформація про групу: Сторінка для обговорення потенційних політичних проектів в м. Наббург

3) Місце: м. Наббурґ, Верхній Пфальц

Приклад: ... *ein Wohnbaugrundstück in Bestlage wurde unter Wert "verramscht", so rechnet sich auch die Bebauung mit nur einem Verbrauchermarkt, ... Dampfplauderer sprachen von einem "HANDELSZENTRUM ja - aber da, wo man es braucht" konnte man im SPD-Kasbladl lesen ...* [19]

4) Автор: Aloisia Aumeier

Інформація про автора: Жінка.

Група: Du bist ein echter Straubinger wenn.....

Інформація про групу: Сторінка для спілкування мешканців м. Штраубінґ

Місце: м. Штраубінґ, Нижня Баварія

Приклад: *De Leit ham vll Probleme! Mecht moi wissen ob der Herr Päßler so auf Sylvesterparty obgang wenn sein Haus obbrennt war????* [13].

5) Автор: Norbert König

Інформація про автора: Чоловік.

Група: Du lebst schon lange in Penzberg....

Інформація про групу: Сторінка для спілкування мешканців м. Пенцберг

Місце: м. Пенцберг, Верхня Баварія

Приклад: *Dann bin ich weiter gegangen und hab die ersten Schwammerl entdeckt, kan man aber warscheinlich nicht essen denn sie waren ganz feucht* [37].

6) Автор: David Gern

Інформація про автора: Чоловік.

Група: Bichon Frise Deutschland

Інформація про групу: Сторінка, присвячена власникам і поціновувачам собак породи бішон фрізе в Німеччині

Місце: вся Німеччина

Приклад: *Darf ich vorstellen, ein gspusi* [26].

7) Автор: Ritschh Ermeier

Інформація про автора: Чоловік.

Група: Au i. d. Hallertau, do bin i dahoam Ritsch Ermeier

Інформація про групу: Сторінка для спілкування мешканців громади Ау-ін-дер-Галлертау

Місце: гром. Ау-ін-дер-Галлертау, Верхня Баварія

Приклад: *Zum Rosenwirt heut 19Uhr "Woastas no?" geht spontan auch ohne Bilettl* [21].

8) Автор: Stefan Weber

Інформація про автора: Чоловік.

Група: Vikernetzwerk Bayern

Інформація про групу: Сторінка для спільноти байкерів Баварії

Місце: м. Реген, Нижня Баварія

Приклад: *Servus midanand. I bin da Stefan und kimm aus Regen. I wünsch eich a geile Saison. vielleicht segt ma se ja amoi* [65].

9) Автор: Andi Beck

Інформація про автора: Чоловік.

Група: Tierfotografie 1.0

Інформація про групу: Сторінка для публікації фотокарток тварин

Місце: територіальна приналежність відсутня

Приклад: *Es gibt sie auch in friedlich (bevor sie sich zum fetzen anfangen)* [16].

10) Автор: Andi Hendschke

Інформація про автора: Чоловік.

Група: Du bist ein echter Straubinger wenn.....

Інформація про групу: Сторінка для спілкування мешканців м. Штраубінг

Місце: м. Штраубінг, Нижня Баварія

Приклад: *St. Peter ... ein wunderschöner 'Gottesacker' [31].*

11) Автор: Sarah Rose

Інформація про автора: Жінка.

Група: Tierfotografie 1.0

Інформація про групу: Сторінка для публікації фотокарток тварин

Місце: Територіальна приналежність відсутня

Приклад: *Hallo, ich bin noch Anfängerin und wollte euch mal fragen was ihr hier anderst machen/ bearbeiten würdet? [47].*

12) Автор: Hans Ströbl

Інформація про автора: Чоловік

Група: Du bist ein echter Straubinger wenn.....

Інформація про групу: Сторінка для спілкування мешканців м. Штраубінг

Місце: м. Штраубінг, Нижня Баварія

Приклад: *Servus Beinand! Perfektes Profi Dinner auf VOX... war das ein Fassl Bier vom Klett Bräu aus Konzell? [58].*

13) Автор: Schutterhof Ingolstadt

Інформація про автора: Пивний садок

Місце: м. Інгольштадт, Верхня Баварія

Приклад: *Weihnachtsgans und -Ente köstlich gefüllt und knusprig gebraten, tranchiert, mit Soße, Bratapfel, Blaukraut und Kartoffelknödel& (Rotkohl) [55].*

14) Автор: Markt Garmisch-Partenkirchen

Інформація про автора: Ринок м. Гарміш-Партенкірхен

Місце: м. Гарміш-Партенкірхен, Верхня Баварія

Приклад: *Unser neuester Mitbewohner in Grainau: ein Eichhörnchen. Besucht uns öfters mal auf dem Balkon. Nur fotografieren lassen ist nicht so sein Ding. A bisserl gschamig noch* [40].

15) Автор: Ludwig & Co. Stadtführungen in München

Інформація про автора: Туристичне агентство в м. Мюнхен

Місце: м. Мюнхен, Верхня Баварія

Приклад: *Auf geht's, ein schnelles Gscheithaferl-Quiz am Feiertag* [39]!

3.6.1. Аналіз даних, зібраних в соціальній мережі Facebook:

В ході опрацювання даних, отриманих під час аналізу вживання баварського діалекту в соцмережі Facebook, було з'ясовано, що він мав місце здебільшого в публікаціях чоловіків (9 публікацій). Авторами тільки 2 Facebook-дописів виступали жінки, а 3 публікації, в яких було зафіксовано використання обраної баварської лексики, не містили жодних даних про стать оприлюднених їх користувачів соціальної мережі.

Більшість публікації (5 публікацій) було розміщено в межах адміністративного округу Верхня Баварія, 4 дописи було опубліковано на території адміністративного округу Нижня Баварія, 3 публікації, засвідчивших наявність елементів баварського діалекту, було опубліковано в групах, що не мають жодної територіальної прив'язки, по 1 допису, в яких було використано баварську лексику, було оприлюднено, відповідно, в спільноті адміністративного округу Верхній Пфальц та групі, що охоплювала територію всієї Федеративної Республіки Німеччина.

Згідно з результатами тематичного аналізу спільнот в соцмережі Facebook, в яких було оприлюднено дописи з елементами баварського

лексикону, було встановлено, що найбільше відповідних груп присвячені комунікації співмешканців того чи іншого міста Баварії (6 дописів), 4 такі публікації було виявлено в Facebook-групах про тварин, 1 допис було розміщено в групі за інтересами, 3 публікації було знайдено в спільнотах, присвячених продажу товарів і послуг.

Висновок до практичного розділу:

В ході практичного дослідження було надано детальну характеристику сучасного вживання баварського діалекту в умовах цифрової комунікації. Було встановлено переважний тематичний і лексичний контекст використання баварського діалекту в засобах онлайн-преси, зокрема, виявлено, що здебільшого він має місце в дописах суспільно-культурної (рідше - спортивної) тематики, вживається самостійно, як окрема лексична одиниця, або в супроводі невеликої кількості інших елементів вокабуляру баварського діалекту, та не супроводжується додатковим тлумаченням стандартною німецькою мовою. З'ясувалося, що в соціальній мережі Facebook авторами публікацій, що засвідчують наявність лексичних елементів баварського діалекту, виступають переважно чоловіки, що більшість таких дописів оприлюднюється в межах адміністративних округів Верхня Баварія та Нижня Баварія в спільнотах, присвячених комунікації мешканців певних міст, тваринам, інтересам та продажу товарів і послуг.

ВИСНОВКИ

В ході дійсного дослідження проведено аналіз джерельної бази з проблематики: досліджені теоретичні засади виникнення баварського діалекту, а саме його історичні та географічні чинники. Проаналізовані тенденції до вживання діалекту в онлайн-пресі та соціальній мережі Facebook, що дозволяє зробити низку **висновків**:

1. Діалект, як місцевий різновид національної мови, формується під впливом географічних, соціальних та історичних чинників, що вносять в нього регіональний колорит. Баварський діалект, відомий також як австрійсько-баварський, відрізняється від стандартної німецької мови низкою фонетичних, морфологічних та лексичних особливостей, зберігаючи при цьому чимало архаїчних рис, що робить його одним з найбільш віддалених діалектів від стандартів літературної німецької мови. Втім, статусу окремої мови він не має. Баварський діалект охоплює значну частину території південної Німеччини, Австрії та ряду інших країн, формуючи найбільшу німецьку діалектну групу. Важливо розрізняти терміни "Bairisch" та "Bayrisch", які часто використовуються як синоніми, але насправді вказують на лінгвістично-культурні та ширші географічно-політичні аспекти відповідно. Історія баварського діалекту є складною, з огляду на роздробленість німецьких князівств та різноманітність племінних діалектів, що істотно впливало на формування літературної мови. Сучасний баварський діалект не тільки відображає історичну спадщину регіону, але й відіграє ключову роль у збереженні культурних відмінностей Баварії та виступає потужним фактором ідентифікації та самоідентифікації його носіїв.
2. Фонетичні особливості баварського діалекту включають пом'якшення приголосних, зміну дифтонгів, вокалізацію звуків, і відсутність деяких

інших звукових елементів, що є типовими для стандартної німецької. Лексичні особливості баварського діалекту включають унікальні слова і вирази, які відображають культурні та регіональні особливості Баварії. В галузях морфології та синтаксису баварський діалект відмовляється від використання претериту, замінюючи його перфектом для вираження минулих подій, має специфічні форми флексії дієслів, які відрізняються у різних особах і числах, та змінює граматичний рід деяких іменників, що робить його відмінним від літературної німецької мови. Сусідні слов'янські та романські мови справляють вплив на баварський діалект, що виявляється в запозиченні в баварських діалект відповідних словникових запасів та граматичних конструкцій. Баварський діалект поділяється на такі субдіалекти: північно-баварський, середньо-баварський та південно-баварський, кожен з яких вирізняється характерним набором унікальних мовних рис.

3. Вживання баварського діалекту в сучасній онлайн-пресі та соціальній мережі Facebook свідчить про його активну роль у публічному просторі і те, що він використовується як у формальних, так і неформальних медійних контекстах. Шляхом дослідження новинних порталів і дописів у Facebook встановлено, що баварський діалект зберігає свою присутність серед широкої аудиторії. Аналіз даних із онлайн-преси виявив, що баварський діалект трапляється переважно у суспільно-культурних статтях локального характеру, підкреслюючи регіональний колорит, за відсутності пояснень стандартною німецькою з-поміж невеликої кількості інших діалектних слів. У Facebook діалект виявився популярним серед користувачів (переважно чоловіків з Верхньої та Нижньої Баварії), які використовують його для вираження особистісних позицій в місцевих спільнотах. Активне використання баварського діалекту в медіа свідчить про його успішну адаптацію до сучасних форм комунікації, його

життєздатність і культурну значимість в сучасному інформаційному просторі. Вивчення баварського діалекту, що зберігає свої позиції в різних комунікативних середовищах, сприятиме збереженню мовного розмаїття та культурної спадщини.

Поставлені у вступі завдання, виконано:

- визначено концептуальні засади поняття «діалекту» та «баварського діалекту», зокрема, і проаналізовано його географію поширення й розвиток в історичній перспективі;
- охарактеризовано основні фонетичні, лексичні й морфологічно-синтаксичні риси баварського діалекту та виокремлено характерний набір мовних рис його субдіалектів;
- окреслено головні тенденції і контекст вживання баварського діалекту на сучасному етапі цифрової комунікації та з'ясовано, чи може він вважатися окремою мовою;
- проаналізовано особливості сучасного вживання баварського діалекту на конкретних прикладах з онлайн-преси та соцмережі Facebook і виокремлено сучасні тенденції його використання;
- встановлено переважний тематичний та лексичний контекст вживання баварського діалекту в засобах онлайн-преси;
- досліджено тематичну, територіальну та демографічну специфіку використання баварського діалекту в соціальній мережі Facebook.

Широкий спектр методів дослідження дозволив сформулювати та довести тезу про зростання актуальності баварського діалекту та активне його поширення не лише в усному мовленні, а й в текстах преси та соціальних мереж. Тема розвідки є актуальною та заслуговує на подальші дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичний центр ADASTRA. Господарі Баварії: чи зможе Християнсько-соціальний союз втриматися при владі в найбільшій землі ФРН?. *ADASTRA FELLOWS*. URL: <https://adastra.org.ua/blog/gospodari-bavariyi-chi-zmozhe-hristiyansko-socialnij-souuz-vtrimatisya-pri-vladi-v-najbilshij-zemli-frn>(дата звернення: 30.04.2024).
2. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин : Хартія Ради Європи від 05.11.1992 р. : станом на 15 трав. 2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_014#Text(дата звернення: 02.04.2024).
3. Іванселі О. Фонетичні та лексико-семантичні особливості діалектів німецької мови. 2014.
4. Карпенко Ю. Вступ до мовознавства. Вид. центр «Акад.», 2006. 336 с.
5. Кобилянський Б. В. Діалект і літературна мова : (східнокарпат. і покут. діалекти, їх походження і відношення до укр. літ. мови). Київ : Рад. шк., 1960. 274 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004035.
6. Лисевич І. Характерні особливості баварського діалекту німецької мови. 2015.
7. Любащенко В. ЛЮТЕР Мартін. *Енциклопедія історії України* / ред. В. Смолій та ін. 6-те вид. 2009. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Lyuter_M(дата звернення: 29.03.2024).
8. Олійник К. Баварський діалект та його особливості. *Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи*. 2019. С. 84–87. URL: https://deutsch.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Збірник_матеріалів_ко_нференції.pdf#page=84(дата звернення: 30.04.2024).

9. Перцева А. Особливості баварського діалекту німецької мови. *Молодий вчений*. 2015. № 6. С. 835–837.
10. Словник української мови ONLINE. Томи 1-14 (А-Преференція). URL: <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=22490&page=768>(дата звернення: 22.03.2024).
11. Abendzeitung – Historisches Lexikon Bayerns. *Neueste Artikel – Historisches Lexikon Bayerns*. URL: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Abendzeitung>(Zugriff am: 05.05.2024).
12. Ammon U., Bickel H., Lenz A. N. Variantenwörterbuch des Deutschen. *Die Standardsprache in Österreich, der Schweiz, Deutschland, Liechtenstein, Luxemburg, Ostbelgien und Südtirol sowie Rumänien, Namibia und Mennonitensiedlungen*. 2. Aufl. Berlin, 2016.
13. Aumeier A. [De Leit ham vll Probleme!]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/share/p/gY9L3rLWJBeHhcLF/?mibextid=K35XfP>(Zugriff am: 23.05.2024).
14. Bairische Dialekte – Historisches Lexikon Bayerns. *Neueste Artikel – Historisches Lexikon Bayerns*. URL: https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Bairische_Dialekte(Zugriff am: 22.05.2024).
15. Bayerisches Wörterbuch (BWB). *Das Projekt: Bayerisches Wörterbuch (BWB)*. URL: <https://bwb.badw.de/aufbau-des-woerterbuchs/stichwoerter/a.html>(date of access: 11.04.2024).
16. Beck A. [Es gibt sie auch in friedlich]. *Facebook*. URL: <https://m.facebook.com/groups/1393152234277353/permalink/3575547472704474/?mibextid=K35XfP>(date of access: 11.04.2024).
17. Besner S. Erlanger Bergkirchweih 2024 beginnt in wenigen Tagen - so viel kostet die Maß Bier. *Aktuelle Nachrichten aus Franken, Bayern & der Welt* |

- Nordbayern*. URL:
<https://www.nordbayern.de/franken/erlangen/erlanger-bergkirchweih-2024-beginn-t-in-wenigen-tagen-so-viel-kostet-die-mass-bier-1.14257382>(date of access: 18.04.2024).
18. Dialekte in Bayern: Handreichung für den Unterricht / Bearb. H. Ruch. 2. Aufl. München : MDV Maristen Druck & Verlag, 2015. URL:
https://www.isb.bayern.de/fileadmin/user_upload/Grundsatzabteilung/Dialekte/Handreichung_Dialekte_2015.pdf(Zugriff am: 09.04.2024).
19. Dobler H. [SPD-Kasbladl]. *Facebook*. URL:
<https://m.facebook.com/groups/1575657422722238/permalink/2113470968940878/?mibextid=K35XfP>(date of access: 14.05.2024).
20. Eibl M. Bairisch nach Maß?. *JournalIPP*. 2014. Nr. 3. S. 87–99. URL:
<https://doi.org/10.5282/journalipp/189>(Zugriff am: 04.04.2024).
21. Ermeier R. [Ohne Bilettl]. *Facebook*. URL:
<https://www.facebook.com/share/p/1ztRMtpHCyvep9N5/?mibextid=K35XfP>(date of access: 15.05.2024).
22. Facebook - Nutzer in Deutschland 2029 | Statista. *Statista*. URL:
<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/550596/umfrage/anzahl-der-monatlich-aktiven-facebook-nutzer-in-deutschland/>(date of access: 26.04.2024).
23. Frankenpost – Historisches Lexikon Bayerns. *Neueste Artikel – Historisches Lexikon Bayerns*. URL:
<https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Frankenpost>(date of access: 03.05.2024).
24. Frank R. Bairisches Wörterbuch. *Bairisches Wörterbuch*. URL:
<https://www.bairisches-woerterbuch.de/>(date of access: 13.05.2024).
25. Gaudi im Zelt. *Mittelbayerische.de*. URL:
<https://www.mittelbayerische.de/lokales/landkreis-regensburg/gaudi-im-zelt-16062645>(date of access: 18.04.2024).

26. Gern D. [Ein Gspusi]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/share/p/rB3zAptn6fZUZbje/?mibextid=K35XfP> (date of access: 29.05.2024).
27. Gleich zum Start: Taxifahrer hat unschönes Erlebnis mit Wiesn-Besucher – „Sagamal, red gscheid mit mir!“. *Aktuelle News & Nachrichten aus München und Bayern* | *tz.de*. URL: <https://www.tz.de/muenchen/wiesn/mir-taxifahrer-hat-unschoenes-erlebnis-mit-wiesn-besucher-sagamal-red-gscheid-mit-92544015.html> (date of access: 28.05.2024).
28. Hagen K. 'Wurde ausgeladen': Regisseur Otto Retzer durfte nicht zur Beerdigung von Fritz Wepper. *News aus München, Sport, Promis, Bayern und der Welt | Abendzeitung München*. URL: <https://www.abendzeitung-muenchen.de/promis/wurde-ausgeladen-otto-retzer-durfte-nicht-zur-beerdigung-von-fritz-wepper-art-972936> (date of access: 29.05.2024).
29. Handbook of Language and Ethnic Identity: The Success-Failure Continuum in Language and Ethnic Identity Efforts. Oxford University Press, 2011.
30. „Heid hob i mir sauba de Goschn poliert“: Deutsches Ski-Ass zeigt sich völlig fertig. *Aktuelle News aus Politik, Wirtschaft, Kultur & mehr | Merkur.de*. URL: <https://www.merkur.de/sport/wintersport/ski-alpin-josef-ferstl-dsv-training-sommer-wintersport-radfahren-zr-90851153.html> (date of access: 15.05.2024).
31. Hendschke A. [Ein wunderschöner Gottesacker]. *Facebook*. URL: <https://m.facebook.com/groups/echtestraubinger/permalink/1450677275014645/?mibextid=K35XfP> (date of access: 08.05.2024).
32. Herzog Franz von Bayern feiert 90. Geburtstag: ein königlich Vergnügter!. *Aktuelle News aus Politik, Wirtschaft, Kultur & mehr | Merkur.de*. URL: <https://www.merkur.de/kultur/herzog-franz-von-bayern-feiert-90-geburtstag-koenigliches-leben-zr-92400322.html> (date of access: 28.05.2024).

33. Hill E., Schmidt W. Geschichte der deutschen Sprache. Ein Lehrbuch für das germanistische Studium. Erarbeitet unter der Leitung von H. Langner und N.R. Wolf. 9., verbesserte Auflage. *Kratylos*. 2006. Vol. 51, no. 1. P. 210. URL: <https://doi.org/10.29091/kratylos/2006/1/40>(date of access: 06.06.2024).
34. Hinderling R. Bairisch: Sprache oder Dialekt?. *Vorträge 1982-1983. Jahrbuch der Johann-Andreas-Schmeller-Gesellschaft*. Bayreuth, 1983. P. 47–64.
35. Im Dirndl mit Gewehr: So fesch präsentiert sich Uschi Glas auf dem Oktoberfest. *Aktuelle News aus Politik, Wirtschaft, Kultur & mehr | Merkur.de*. URL: <https://www.merkur.de/boulevard/praesentiert-sich-uschi-glas-auf-dem-oktoberfest-im-dirndl-mit-gewehr-so-fesch-zr-92531924.html>(date of access: 29.05.2024).
36. Kleinmayer K. G. Langenscheidt Lilliput Bairisch. Langenscheidt, 1999. 384 p.
37. König N. [Die ersten Schwammerl]. *Facebook*. URL: <https://m.facebook.com/groups/449680611775110/permalink/7576452715764495/?mibextid=K35XfP>(date of access: 29.05.2024).
38. Kratzer H. Kratzers Wortschatz: FC Bayern-Star gesteht: I bin miad. *Süddeutsche.de*. URL: <https://www.sueddeutsche.de/bayern/bayern-wortschatz-fc-bayern-1.6083726>(date of access: 27.05.2024).
39. Ludwig & Co. Stadtführungen in München. [Gscheithaferl-Quiz]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/share/p/vdTMHpkgZxqMjwP5/>(date of access: 30.05.2024).
40. Markt Garmisch-Partenkirchen. [Unser neuester Mitbewohner in Grainau]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/share/cjXM7oaruHHJtMEj/>(date of access: 26.04.2024).
41. Mittelbayerische Zeitung – Historisches Lexikon Bayerns. *Neueste Artikel – Historisches Lexikon Bayerns*. URL: https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Mittelbayerische_Zeitung(date of access: 04.05.2024).

42. Moseley C. *Atlas of the World's Languages in Danger*. 2010. No. 3.
43. Nordbayern.de. Willkommen bei nordbayern. *Aktuelle Nachrichten aus Franken, Bayern & der Welt | Nordbayern*. URL: <https://www.nordbayern.de/ueber-uns/willkommen-bei-nordbayern-1.11082998>(date of access: 06.05.2024).
44. Obacht, Fußball-Fans: Magenta-Sport-Kunden gucken bei der EM trotz Abo in die Röhre. *Aktuelle News & Nachrichten aus München und Bayern | tz.de*. URL: <https://www.tz.de/sport/fussball/abonnement-europameisterschaft-deutschland-tv-magenta-zr-93060417.html>(date of access: 30.05.2024).
45. Plaum R. [“Oachkatzlschwoaf”]. *Facebook*. URL: <https://m.facebook.com/groups/1393152234277353/permalink/3713218968937323/?mibextid=K35XfP>(date of access: 23.05.2024).
46. Reißaus W. Kulmbach: Würste füllen als Leidenschaft - Frankenpost. *Startseite - Frankenpost*. URL: <https://www.frankenpost.de/inhalt.kulmbach-wuerste-fuellen-als-leidenschaft.b9a410c5-2488-4376-b4ed-1dcae79a1ce4.html>(date of access: 10.04.2024).
47. Rose S. [Konstruktive Kritik sehr erwünscht]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/share/p/9rXCvEnwxJ8A4M9M/?mibextid=K35XfP>(date of access: 01.05.2024).
48. Rowley A. R. Bavarian: successful dialect or failed language?. *The Success-Failure Continuum in Language and Ethnic Identity Efforts*. 2nd ed. Oxford, 2011. P. 299–310.
49. Rowley A. R. Der UNESCO-Atlas der gefährdeten Sprachen. *Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik*. 2009. Bd. 76, Nr. 2. S. 203–207.
50. Schäufele P. „Schon untypisch für ein Madl“. *Süddeutsche.de*. URL: <https://www.sueddeutsche.de/muenchen/wolfratshausen/muensing-kulturpreis-foerderpreis-elisabeth-hinterholzer-holzhauser-musikkapelle-1.6337860>(date of access: 17.04.2024).

51. Schmeller J. A. Bayerisches Wörterbuch. 2. Aufl. Hansebooks GmbH, 2022. 692 S.
52. Schmeller J. A. Bayerisches Wörterbuch : Sammlung von Wörtern und Ausdrücken, die in den lebenden Mundarten sowohl, als in der ältern und ältesten Provincial-Litteratur des Königreichs Bayern, besonders seiner ältern Lande, vorkommen, und in der heutigen allgemein-deutschen Schriftsprache entweder gar nicht, oder nicht in denselben Bedeutungen üblich sind, mit urkundlichen Belegen, nach den Stammsylben etymologisch-alphabetisch geordnet / 1. Buchstaben A, E, I, O, U, B, P, D, T, F, V. Stuttgart; Tübingen : Cotta [Verlag], 1827.
53. Schmid H.-U. Bairisch: Das Wichtigste in Kürze. München : Beck, 2012. 254 S.
54. Schmidt W. Geschichte der deutschen Sprache. Ein Lehrbuch für das germanistische Studium. 9. Aufl. Stuttgart : Hirzel Verlag, 2004. 410 S.
55. Schutterhof Ingolstadt. [Ganser'1 to go]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/share/p/mY7gWVoSGvfYrznC/>(date of access: 18.04.2024).
56. Sprechen Sie Bairisch? Für Bayern und solche, die es noch werden wollen. Tosa, 2011. 127 S.
57. Stets korrekt und hilfsbereit: Miesbach trauert um Ex-Stadtrat und Gebirgsschütze Jochen Stasch. *Aktuelle News aus Politik, Wirtschaft, Kultur & mehr | Merkur.de*. URL: <https://www.merkur.de/lokales/region-miesbach/miesbach-ort29062/stets-korrekt-und-hilfsbereit-miesbach-trauert-um-ex-stadtrat-und-gebirgsschuetze-jochen-stasch-91135022.html>(date of access: 29.05.2024).
58. Ströbl H. [Servus Beinand]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/share/p/NgDqFEE9w7Dd7e8i/?mibextid=K35XfP>(date of access: 09.04.2024).
59. Süddeutsche Zeitung (SZ) – Historisches Lexikon Bayerns. *Neueste Artikel – Historisches Lexikon Bayerns*. URL:

- [https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Süddeutsche_Zeitung_\(SZ\)](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Süddeutsche_Zeitung_(SZ))(date of access: 06.06.2024).
- 60.TZ München. *hey.bayern - Deine 360° Regional-Plattform für Bayern*. URL: <https://hey.bayern/tz>(date of access: 06.06.2024).
- 61.Über uns: Alle Services im Überblick | Merkur.de. *Aktuelle News aus Politik, Wirtschaft, Kultur & mehr | Merkur.de*. URL: <https://www.merkur.de/ueber-uns/>(date of access: 06.06.2024).
- 62.Über uns | tz.de. *Aktuelle News & Nachrichten aus München und Bayern | tz.de*. URL: <https://www.tz.de/ueber-uns/>(date of access: 03.05.2024).
- 63.von Muth R. Die bairisch-österreichische Mundart, dargestellt mit Rücksicht auf den gegenwärtigen Stand der deutschen Dialect-Forschung. Wien : Beeksche Universitätsbuchhandlung, 2012. 46 p.
- 64.„Wahnsinn ist das“: Comedian Harry G spricht über sein Programm. *Aktuelle News aus Politik, Wirtschaft, Kultur & mehr | Merkur.de*. URL: <https://www.merkur.de/lokales/wolfratshausen/wolfratshausen-ort29708/harryg-comedian-bayern-neues-programm-muenchen-youtubestar-tickets-wolfratshausen-92997897.html>(date of access: 31.05.2024).
- 65.Weber S. [Servus midanand]. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/share/p/uvF6HMpca3QCayRH/?mibextid=K35Xfp>(date of access: 25.05.2024).
- 66.Wiesinger P. Die Einteilung der deutschen Dialekte. *Dialektologie. Ein Handbuch zur deutschen und allgemeinen Dialektforschung*. Berlin, 1983.
- 67.Wiesinger P. Die Flexionsmorphologie des Verbuns im Bairischen. Bayern : Akademie der Wissenschaften, 1989.
- 68.Zehetner L. Bairisches Deutsch: Lexikon der deutschen Sprache in Altbayern. Regensburg : Edition Vulpes, 2005. 488 S.
- 69.Zehetner L. Das bairische Dialektbuch. München : Beck, 1985. 301 S.

70. Zick F. Merh Klo-Häusl? Debatte um öffentliche Toiletten in München. *News aus München, Sport, Promis, Bayern und der Welt | Abendzeitung München*. URL: <https://www.abendzeitung-muenchen.de/muenchen/merh-klo-haeusl-debatte-um-o-effentliche-toiletten-in-muenchen-art-363440>(date of access: 30.05.2024).

ДОДАТКИ

Додаток 1

Преса:

1) Назва статті: "Schon untypisch für ein Madl"

Дата: 24.01.2024, 20:53 Uhr

Ключове слово: (das) Madl

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: Mädchen (Frau) - *Дівчинка/Жінка*

Наявність інших елементів баварського діалекту: 1) "Schad't ja nix" - "Schadet ja nichts" - "Не зашкодить"; 2) "Schau' mer" - "Schauen wir" - "Подивимось"

2) Назва статті: „Heid hob i mir sauba de Goschn poliert“: Deutsches Ski-Ass zeigt sich völlig fertig

Дата: 09.07.2021, 15:13 Uhr

Ключове слово: (der) Goschn

Переклад на стандартну німецьку мову: «Heute habe ich mir mal richtig (sauba) den Mund (Goschn) poliert - sozusagen sich “selbst K.O. gehauen”, weil man sich so sehr überanstrengt hat

Значення: Рот

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні

3) Назва статті: Würste füllen als Leidenschaft

Дата: 08.09.2020, 17:18 Uhr

Ключове слово: (der) Bursch»

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: Junge - хлопчик

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні

4) Назва статті: Gaudi im Zelt. Regentalfest in Ramspau beginnt morgen

Дата: 16.05.2024, 13:22 Uhr

Ключове слово: (die) Gaudi»

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: Spaß - веселощі

Наявність інших елементів баварського діалекту: 1) “Der Schmankerlabend” - “Der Leckereienabend” - “Вечір делікатесів“

5) Назва статті: Erlanger Bergkirchweih 2024 beginnt in wenigen Tagen - so viel kostet die Maß Bier

Дата: 13.5.2024, 08:58 Uhr

Ключове слово: (die) Maß

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: Liter Bier - літр пива

Наявність інших елементів баварського діалекту: 1) “Der Berch” - “Der Berg” - “Гора»

6) Назва статті: Obacht, Fußball-Fans: Magenta-Sport-Kunden gucken bei der EM trotz Abo in die Röhre

Дата: 12.05.2024, 07:22 Uhr

Ключове слово: Obacht

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: Achtung! - Увага!

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні

7) Назва статті: "Wurde ausgeladen": Regisseur Otto Retzer durfte nicht zur Beerdigung von Fritz Wepper

Дата: 17. April 2024, 11:30 Uhr

Ключове слово: (der) Spezl

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: Sehr guter Freund/Kumpel - Дуже хороший друг/Товариш

Наявність інших елементів баварського діалекту: 1) “Das große Servus” - “Die große Trauerfeier” - “Велика церемонія прощання”

8) Назва статті: Herzog Franz von Bayern feiert 90. Geburtstag: ein königlich Vergnügter!

Дата: 13.07.2023, 17:12 Uhr

Ключове слово: eini

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: "Geh rein, hock dich unter die Bar, damit man dich nicht sieht.", “Заходь, сідай під бар, щоби тебе не бачили”

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні

9) Назва статті: „Wahnsinn ist das“: Comedian Harry G spricht über sein Programm

Дата: 11.04.2024, 09:48 Uhr

Ключове слово: granteln

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: meckern - бурчати

Наявність інших елементів баварського діалекту: 1) der Grant - die Übellaunigkeit - поганий настрій

10) Назва статті: FC Bayern-Star gesteht: I bin miad

Дата: 31. Juli 2023, 16:36 Uhr

Ключове слово: miad

Переклад на стандартну німецьку мову: müde

Значення: втомлений

Наявність інших елементів баварського діалекту: 1) „müde“ - „miad“ - втомлений; 2) „Füße“ - „Fiaß“ - ступні; 3) „Rüssel“ - „Riassl“ - хобот; 4) „spüren“ - „spian“ - відчувати; 5) „grüßen“ - „griassn“ - вітати; 6) „süß“ - „siaß“ - солодкий; 7) „Kühe“ - „Kiah“ - корови; 8) „Schüssel“ - „Schissl“ - миска; 9) „Hütte“ - „Hittn“ - хатина; 10) „grün“ - „grea“ - зелений; 11) „Blümchen“ - „Bleame“ - квіточка; 12) „Brücke“ - „Bruck“ - міст; 13) „Glupperl“ - „Finger“ - пальці; 14) „Da Schaffner haut die Tür zua und zwickt ihr d'Glupperl ein.“ - „Der Schaffner schlägt die Tür zu und klemmt ihr die Finger ein“ - „Кондуктор зачиняє двері і прищемлює їй пальці“.

11) Назва статті: Stets korrekt und hilfsbereit: Miesbach trauert um Ex-Stadtrat und Gebirgsschütze Jochen Stasch

Дата: 24.11.2021, 15:33 Uhr

Ключове слово: (der) Zuagroasta

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: nicht Bayer, Zugereister - небаварець, приїжджий

Наявність інших елементів баварського діалекту: відсутні

12) Назва статті: Gleich zum Start: Taxifahrer hat unschönes Erlebnis mit Wiesn-Besucher – „Sagamal, red gscheid mit mir!“

Дата: 27.09.2023, 06:38 Uhr

Ключове слово: gscheid

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: tüchtig - порядно

Наявність інших елементів баварського діалекту: 1) „Vui Stress“ - „viel Stress“ - „багато стресу“; 2) „Deppen“ - „Idioten“ - „Ідіоти“; 3) „fahrma“ - „fahren wir mal“ - „їдьмо“; 4) „schleichen“ - „verschwinden“ - „забиратися“; 5) „Kuah“ - „Kuh“ - „корова“; 6) „oide“ - „alte Frau“ - „стара жінка“

13) Назва статті: Biesln am Gärtnerplatz: Die SPD setzt sich dafür ein, dass die WC-Anlage im Gärtnerplatztheater oder in der Grundschule in der Klenzestraße zugänglich gemacht wird.

Дата: 04. Oktober 2016 - 16:27 Uhr | Von Florian Zick

Ключове слово: „biesln“

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: pinkeln - мочитися

Наявність інших елементів баварського діалекту: 1) Klohäusl - „Toilettenhäuschen“ - туалет-будинок; 2) pressieren - „dringend müssen“ - „поспішати“; 3) Häusl - „Häuschen“ - „будиночок“

14) Назва статті: Im Dirndl mit Gewehr: So fesch präsentiert sich Uschi Glas auf dem Oktoberfest:

Дата: 22.09.2023

Ключове слово: fesch

Переклад на стандартну німецьку мову: відсутній

Значення: hübsch - красивий

Наявність інших елементів баварського діалекту: 1) Wiesn - „Oktoberfest“ - „Октоберфест“; 2) Dirndl - „Trachtenkleid“ - „традиційна баварська сукня“

Facebook:

1) Автор: Roland Plaum

Дата: 24.04.2024

Ключове слово: (der) Oachkatzlschwoaf

Значення: Eichhörnchenschwanz - Білячий хвіст

2) Автор: Hans Dobbler

Дата: 13.07.2018

Ключове слово: (das) Kasbladl

Значення: minderwertige Zeitung - низькоякісна газета

3) Автор: Aloisia Aumeier

Дата: 15 груд. 2016 р.

Ключове слово: obbrennt

Значення: verbrannt - згорілий

4) Автор: Norbert König

Дата: 29.05.2024

Ключове слово: (der) Schwammerl

Значення: der Pilz - гриб

5) Автор: David Gern

Дата: 30.05.2024

Ключове слово: (das) Gspusi

Значення: übliche Liebesbeziehung - звичайні любовні стосунки

6) Автор: Ritschh Ermeier

Дата: 14.05.2024

Ключове слово: (das) Bilettl

Значення: die Fahrkarte - проїзний квиток

7) Автор: Stefan Weber

Дата: 24.05.2024

Ключове слово: amoi

Значення: einmal - один раз, яось

8) Автор: Andi Beck

Дата: 23.09.2023 р

Ключове слово: fetzen

Значення: schnell rennen - швидко бігти

9) Автор: Andi Hendschke

Дата: 26.04.2017

Ключове слово: (der) Gottesacker

Значення: (der) Friedhof - кладовище

10) Автор: Sarah Rose

Дата: 18.03.2022

Ключове слово: anderst

Значення: anders - інакше

11) Автор: Hans Ströbl

Дата: 16.09.2018

Ключове слово: (der) Fassl

Значення: Fass - бочка

12) Автор: Schutterhof Ingolstadt

Дата: 06.11.2023 р

Ключове слово: (das) Blaukraut

Значення: der Rotkohl - червоноголова капуста

13) Автор: Markt Garmisch-Partenkirchen

Дата: 14.08.2010

Ключове слово: gschamig

Значення: schüchtern - сором'язливий

14) Автор: Ludwig & Co. Stadtführungen in
München

Дата: 30.05.2024

Ключове слово: (der) Gscheithaferl

Значення: der Besserwisser - всезнайка

Zusammenfassung:

Das Thema der vorliegenden Bachelorarbeit ist "Der bairische Dialekt der deutschen Sprache und aktuelle Tendenzen seiner Verwendung anhand von Online-Medien und dem sozialen Netzwerk Facebook".

Das Forschungsziel dieser Arbeit besteht in der Analyse des bairischen Dialekts und der Untersuchung aktueller Tendenzen seiner Verwendung in Presse und im sozialen Netzwerk Facebook

Im Rahmen dieser Zielsetzung wurden folgende praktische Aufgaben gestellt:

- 1) Die konzeptionellen Grundlagen der Begriffe „Dialekt“ und „Bairischer Dialekt“ zu bestimmen sowie geographische Verbreitung und historische Entwicklung des Bairischen zu analysieren;
- 2) Die wesentlichen phonetischen, lexikalischen und morphologisch-syntaktischen Merkmale des Bairischen zu charakterisieren und das charakteristische Set sprachlicher Merkmale seiner Subdialekte herauszuarbeiten;
- 3) Die Haupttendenzen und den Kontext des aktuellen Gebrauchs des Bairischen darzustellen und zu klären, ob er als eigenständige Sprache betrachtet werden kann;
- 4) Die Besonderheiten des aktuellen Gebrauchs des Bairischen Dialekts anhand konkreter Beispiele aus der Online-Presse und dem sozialen Netzwerk Facebook zu analysieren und die aktuellen Trends seiner Verwendung herauszuarbeiten;
- 5) Den vorherrschenden thematischen und lexikalischen Kontext der Verwendung des Bairischen Dialekts in der Online-Presse festzustellen;
- 6) Die thematischen, territorialen und demografischen Besonderheiten der Verwendung des Bairischen im sozialen Netzwerk Facebook zu untersuchen.

Das gewählte Thema gewinnt an Aktualität, denn die einzigartigen phonologischen, morphosyntaktischen und lexikalischen Merkmale des bairischen

Dialekts heben ihn signifikant von der Standardsprache Deutsch ab. Mit über 12 Millionen Sprechern ist Bairisch die größte deutsche Dialektgruppe und spielt eine bedeutende kulturelle und sprachliche Rolle, die zur Bewahrung der bayerischen Identität beiträgt. Besonders bemerkenswert ist das einzigartige Zusammenspiel von traditionellem Konservatismus und Offenheit für Innovationen im bairischen Dialekt, was seine Erforschung umso notwendiger macht.

Zum Forschungsobjekt der Arbeit gehört der bairische Dialekt der deutschen Sprache. Den Forschungsgegenstand bilden die theoretischen Grundlagen des bairischen Dialekts, die Phasen seiner Entwicklung, seine sprachlichen Besonderheiten und die aktuellen Tendenzen seiner Verwendung in Online-Presse und sozialen Netzwerken.

Zur Lösung der Probleme wurden folgende Forschungsmethoden verwendet: Die analytische und synthetische Methoden dienten der kritischen Analyse der Literatur zum Forschungsproblem sowie der konzeptionellen Grundlagen der Begriffe "Dialekt" und "Bairisch". Die historische und diachrone Methoden wurden verwendet, um die historische Entwicklung des Bairischen zu analysieren. Die Methoden der Generalisierung und Systematisierung wurden eingesetzt, um die sprachlichen Merkmale des bayerischen Dialekts und die erzielten Ergebnisse zu behandeln. Die Beobachtungsmethode wurde genutzt, um Primärinformationen zu sammeln, insbesondere spezifische Beispiele der Verwendung des Bairischen in der Presse und auf der Social-Media-Plattform Facebook. Die Induktionsmethode und synchrone Methode halfen bei der Identifizierung aktueller Trends der Verwendung des bairischen Dialekts.

Nachdem wir die Essenz der Begriffe "Dialekt" und "Bairisch" wie auch aktuelle Tendenzen der Verwendung des Bairischen anhand von Online-Medien und dem sozialen Netzwerk Facebook untersucht haben, können wir die folgenden Schlussfolgerungen ziehen. Wie die Forschungsergebnisse gezeigt haben, wird der bairische Dialekt als regional gefärbte Varietät der Nationalsprache stark von

geografischen, sozialen und historischen Faktoren beeinflusst. Der bairische Dialekt zeichnet sich durch bedeutende Unterschiede in Phonetik, Morphologie und Lexik gegenüber dem Standarddeutschen aus und bewahrt viele archaische Merkmale. Er umfasst ein großes geografisches Gebiet in Süddeutschland, Österreich und einigen anderen Ländern und bildet damit die größte deutsche Dialektgruppe.

Die Ergebnisse der Forschung der gegenwärtigen Mediennutzung zeigen, dass der bairische Dialekt sich an moderne Kommunikationsformen erfolgreich angepasst hat. In der Online-Presse wird er vorwiegend in lokal geprägten gesellschaftlich-kulturellen Artikeln verwendet, um den regionalen Charakter zu betonen, oft ohne Erklärungen auf Hochdeutsch und unter Einbeziehung weniger weiterer Dialektwörter. Auf Facebook erfreut sich Bairisch großer Beliebtheit bei Nutzern (hauptsächlich Männer aus Ober- und Niederbayern), die ihn in lokalen Gemeinschaften zur Darstellung persönlicher Meinungen einsetzen.

Diese umfassende Analyse verdeutlicht die Bedeutung und den fortwährenden Einfluss des bairischen Dialekts in verschiedenen Kommunikationsbereichen und zeigt auf, wie er zur kulturellen Identität und regionalen Differenzierung beiträgt.